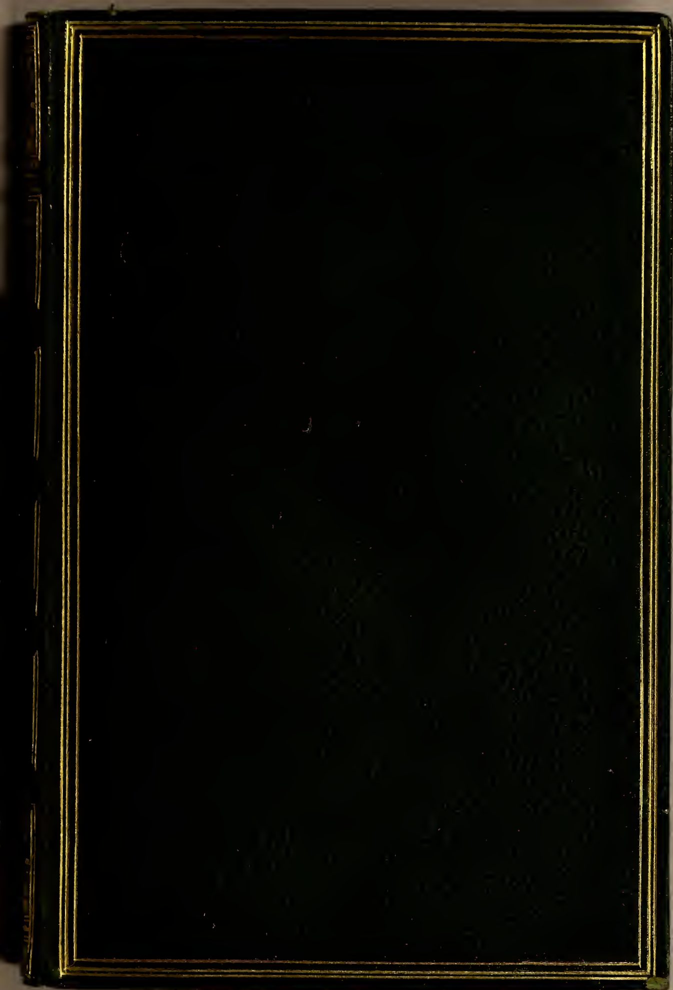
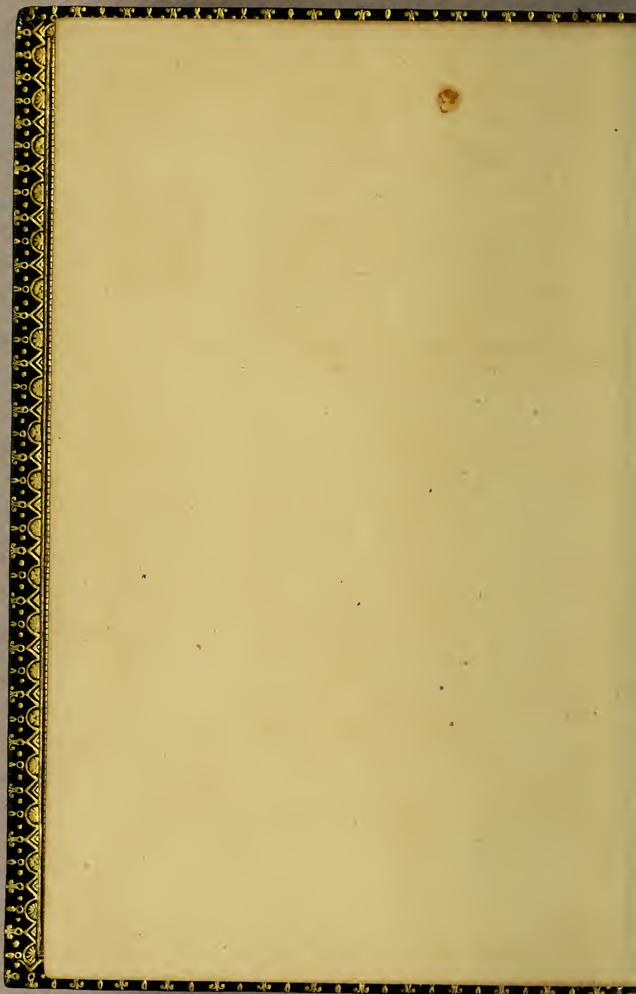
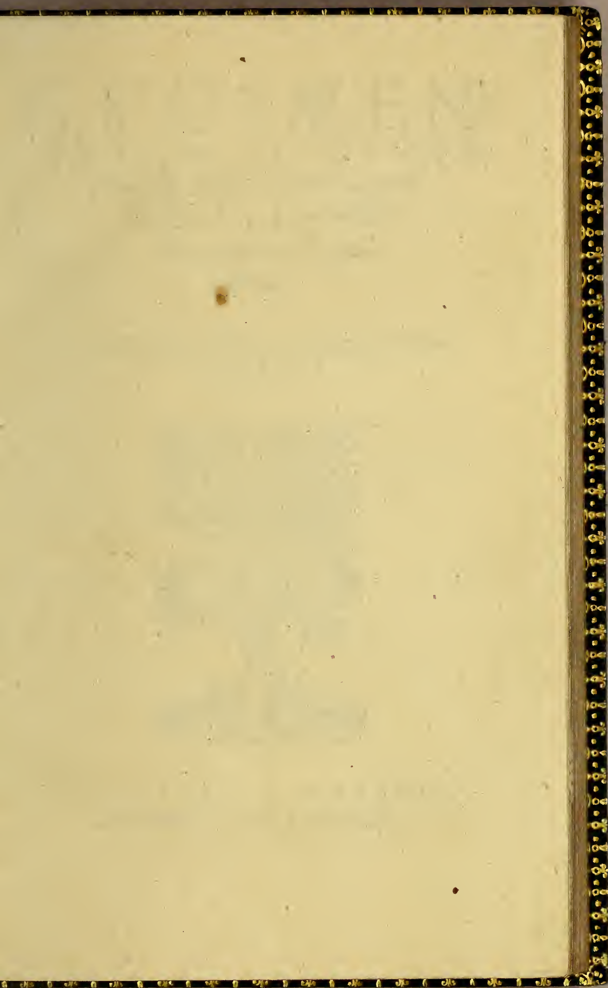
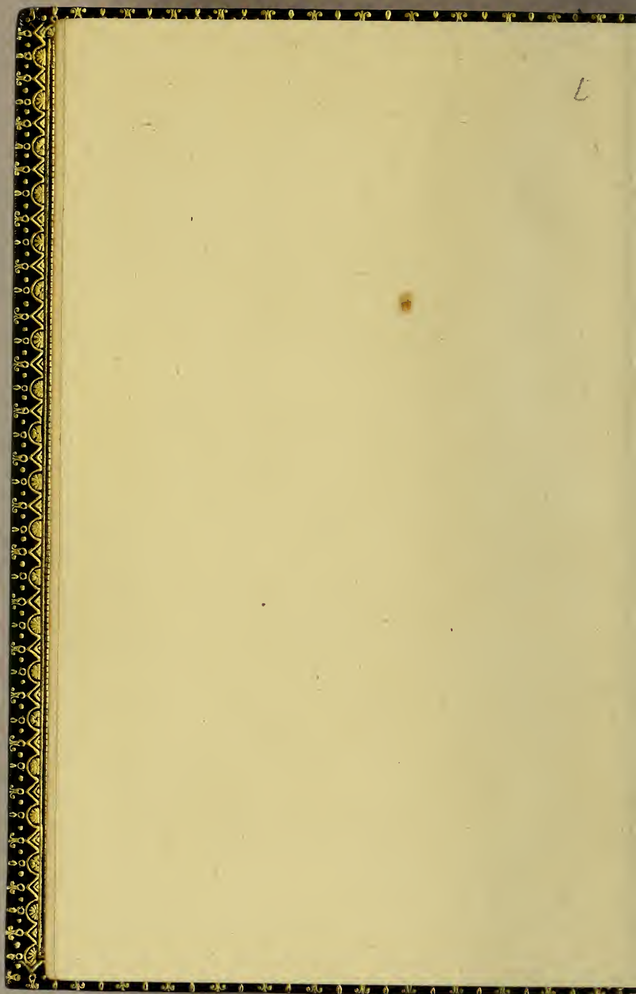



GAUDEO



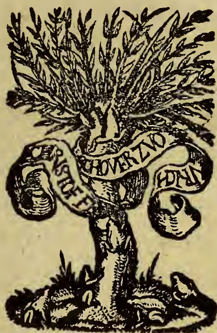




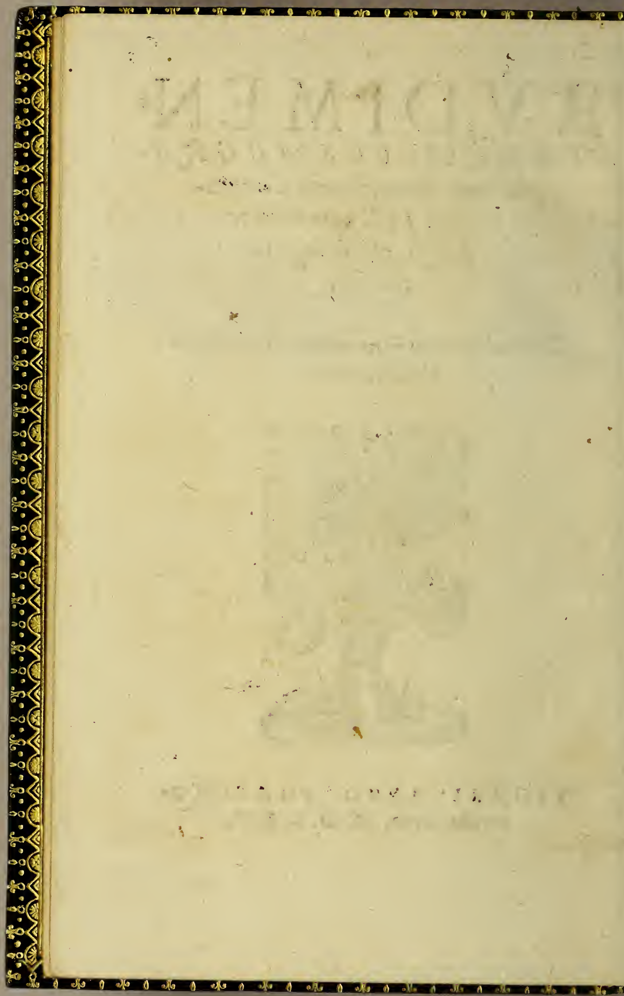


RVDIMEN-
TORVM COSMOGRA-
phicorum Ioan. Honteri Coronen-
ſis libri III. cum tabellis
Geographicis elegan-
tiſſimis.

De variarum rerum nomenclaturis per
claſſes, liber I.



TIGVRI APVD FROSCHO-
uerum. Anno, M. D. L X V.



RVDIMENTORVM COSmographicorum Ioannis Honteri Coronenſis Liber I.



Oelorum partes, ſtellas cum flatibus, vrbes,
Regnaq; cum populis, ſparſas & in æquore terras,
Montesq; & fluuios, iunctisq; animalia plantis:
Officia, ſectas varias, operumq; labores,
Morborumq; ſimul ſpecies & nomina dicam.
Mundus in æthereum, qui deſuper imminet orbi,
Inq; elementorum duplicatur corpora primum.
Aethereus duplices ſphærarum continet orbes,
Fixaq; cum ſeptem ſtellis errantibus aſtra.
Maiores cycli, qui mundum partibus æquis
Diſtribuunt, vt ſignifer æquatorq; feruntur:
Quemq; dies medius deſignat, & imus horizon,
Lacteus, ac duo qui ducuntur ab axe coluri.
Zodiacus primum biſſenis vndique ſignis
Conſpicuus, tropicum attingens obliquus vtrunq;,
A ſummo cancrum, capricornum cernit ab imo.
At qui ſigniferum rectus ſecat, inq; priori
Lanigeri libræq; gradu lucem æquat & vmbras,
Aequator, media in mundi regione locatur.

Qui paribus ſpacijs occaſum cernit & ortum
Circulus, & gemino concurrit ſemper in axe:
Diſcerniq́; diem, variatq́; meſembrinus orbem.
Hinc medium ſphæræ ſuperum diſtinguit ab imo
Alter, & is cœli primum terræq́; ſupremum
Coniungens, fertur (quia viſum finit) horizon.
Lacteus hinc ſequitur candore notabilis ipſo,
Qui ſolus cœlo ſpectatur nocte ſereno,
Tranſuerſusq́; diu geminum prætermeat axem.
Nox bini ſubeunt, qui quattuor antè relatos,
Seq́; ſecant, gemino coeuntes cardine mundi,
Tempora qui ſignant anni, cœlumq́; per aſtra,
Quattuor in partes diuiſum menſibus æquis.
Hinc alios numerant prædictis orbe minores,
Qui per inæquales diducunt ſidera partes.
Circulus ad boream complectitur Arcton, & intus
Sidera concludit liquidum fugientia pontum.
Alter ad æſtiui defixus ſidera Cancri,
Solſtitio longum cogit decedere Solem.
Tertius hunc vltra Brumalis nomine dictus,
Quo noctem tropico ſol porrigit in capricorno.
Vnus ab his ſupereſt extremo proximus axi,
Quem terris preſſum notius deſcribit horizon.
Hisq́; parallelis zonis tibi quinque profundum

Diuiditur

Diuiditur cœlum, totidemq; plagæ orbe premuntur,
Quarum quæ media est, vix est habitabilis æstu,
Nix tegit alta duas, totidem inter vtranq; locatæ
Temperiem retinent mista cum frigore flamma.
Hanc nos incolimus, contraq; antichthones illam.
Nec dubium antipodes multis consistere terræ
Partibus, ad centrum directis vndique plantis.
Puncta duo cœlum in paruos vbi voluitur orbes,
Constituêre polos, geminoq; à cardine mundi
Per centrum terræ tenuis deducitur axis.
Signifer hinc bissex obliquat sidera, quorum
Sex videt ad boream, sex æquidialis ad austrum.
Terdenis gradibus signum distinguitur vnum,
Bis tricena gradus memoratur habere minuta.
Atqui signorum varia est natura genusq;,
Mascula sunt, aries, gemini, leo, libra, sagitta,
Fusor aquæ, iunctumq; simul sortita calorem.
At sibi fœmineam consciscunt frigida sortem,
Bos, cancer, virgo, capricornus, scorpio, pisces.
Frigida sunt nocti, sed mascula sacra diei.
Ipsa quoque his anni variantur tempora signis,
Nanque aries, taurus, gemini, sunt sidera veris:
Aestatem cancer, leo trux cum virgine complent:
Scorpius autumnum, & duplici cum lance sagitta:

Inde hyemem pisces, capricornus, aquarius addũt.
Restat adhuc eadem ternis proportio signis:
Ignea triplicitas aries, feruens leo, Chiron:
Terrea sed taurus, virgo & capricornus habētur:
Aeream sortem chelæ, vrniger atque gemelli:
Scorpius appropriat, piscesq́; & cancer aquosam.
Denique cum vegetet communis corpora virtus,
Singula membra tamē quoduis sibi vendicat astrũ:
Quippe aries capiti, taurus ceruicibus hæret,
Brachia sub geminis censentur, pectora cancro.
Sorte regit scapulas leo, ventrem atq; ilia virgo,
Libra tenet lumbos, & scorpius inguine regnat,
Arcitenens femori, genibus capricornus amatur,
Cruraq́; fusor aquæ reficit, vestigia pisces.
Et quoniam variæ currentes ordine stellæ
Corporis æquales spacio, similesq́; colore,
Haud internosci poterant, solertia sparsas
Struxit in effigem & variarum membra ferarum,
Imposuit simul iunctis cognomina stellis.
Ad boream geminas ingens Draco diuidit Arctos.
Hinc subit Arctophylax pariterq́; Corona, Lyraq́;
Proxim9 Engona sis: post hũc ophiuch9 & Anguis.
Mox Aquila & Telum surgunt, & lactea Cygni
Sidera, Pegasus hinc sequitur Delphina, simulq́;
Andromede,

Andromede, Cepheusq́ & Caßiopea parentes,
Armatusq́ gener Peseus: circum ora Medusæ
Horrida, Deltoton simul Heniochusq́ feruntur.
Hinc Aries, taurus, gemini, cancer, leo, virgo,
Libraq́, scorpius, arcitenens, caper, hydria, pisces.
Cetus & Eridanus post hæc vertuntur ad austrum,
Orionq́ premens Leporem. Procyonq́ refulgens,
Inde Canis maior stellataq́ cernitur Argo,
Perq́ trium loca signorum se porrigit Hydra,
Craterem dorso gestans, Coruumq́ loquacem.
Hic Fera Centauro resupina tenetur, at vltra
Thuribulum, notiæ Piscis fugit astra Coronæ.
Sunt etiam propriæ dictorum sidera partes:
Pleiades in dorso tauri sex esse feruntur,
Fronte sedent Hyades, fundendis imbribus aptæ.
Inde Propus pedibus geminorum præuia, sed quæ
In cancro nubem referunt, Præsepe vocantur,
Moxq́ duo circum Præsepe feruntur Aselli.
Regia stella nitet generosi in corde leonis,
Virginis in summa gestatur Spica sinistra,
Sed Protrygeta subit prope dextrā virginis alam,
Quattuor in dextra quæ conspiciuntur aquari,
Vrnam: at quæ pisces connectunt, Vincula dicunt.
Nodus inest Vinclo: pedibus subiecta Bootæ

Arcturi stella insequitur Plaustrumq; Bouesq;
Postremas Hellices stellas: humeroq; sinistro
Heniochi residet sidus pluuialæ Capellæ,
Inq; manu læua geminus discernitur Hædus.
Ast argo in summa micat inclyta stella Canopi.
Sirius inde Canis fixus maioris in ore.
Hinc tibi per medium septem decliue feruntur,
Saturn. Sol, Luna, Venus, Mars, Iupiter, Hermes
Fixa quidem toto circumuoluuntur olympo
Sidera, sed proprios retinent errantia motus:
Semper enim currunt fixis contraria stellis,
Atque domos habitant bissena per astra, suasq;
Exercent illic proprio quisque ordine vires.
Luna tenet cancrum, geminos cum virginis astro
Mercurius, tauro & chelis Venus ipsa quiescit.
Feruidus inde leo Soli, sed scorpius ardens
Atque aries Marti cedunt: hinc piscis vterque
Centaurusq; Iouem, Saturnum fusor aquarum
Rectorem agnoscit, simul ægocerotis & astrum.
At planetarum in rapidis distantia signis,
Dicitur aspectus, quo se impediuntq; iuuantq;.
Cum duo planetæ alterutris distare videntur
Sextam signiferi partem, vel per duo signa,
Aspectus fertur sexangulus: at tria quartam

Zodiaci

Zodiaci partem cum ſtant per ſignem planetæ,
Conſpicitur facies quadrangula: tertia ſed pars
Signiferi, reddit per quatuor aſtra trigonum.
Denique per mediam contraria ſidera partem
Eminus aſpectum ſoliti firmare planetæ:
Ac certis ſpacijs concurrere rurſus eodem
In ſigno, quoties ſuperi obſcurantur ab imis.
Sunt etiam aduerſa gemini ſe parte ſecantes
Orbes, quos faciunt Solis Lunæq; meatus:
Sectio qua Phœbe gelidas aſcendit ad arctos,
Hæc eadẽ caput eſt: ſed altera cauda draconis,
Quà Luna imbriferũ curſu deſcendit ad auſtrum.
Accipe quo ſpacio perluſtrent ſigna planetæ:
Saturnus curſum duodena per aſtra rotatum
Motu retrogrado terdenis conficit annis.
Biſſenisq; Iouis biſſena perambulat aſtra
Sidus: at ipſe duos graditur Mars amplius annos.
Sol in ſe ſua per veſtigia colligit annum.
Signa Ven9, dubiusq; anno min9 amplius Hermes,
Sed bis quindennis percurrit Luna diebus.
Hinc ortum triplicem nobis poſuere priores,
Quo ſtellæ aſcendunt, obituq; ſub æquora pergunt.
Coſmicus exorto ſtellas cum ſole reducit,
Cum ſimul aduerſæ tingunt ſe Tethyos vndis,

Occiduo Chronicus ſurgentes cernit horiyzon
Sole & in oppoſita ſtellas regione cadentes.
Quin vbi Phœbus equis ſummo procul axe receßit,
Incipiunt ſtellæ ſenſim aparere minores.
Mox cum ſol proprior flãmis opera omnia luſtrat,
Aſtra polo fugiunt, quorum ſimul agmina cogit
Lucifer & cœli ſtatione nouißimus exit.
Vt ſtellæ in longum primo diſtare videntur
Arietis à puncto, ſic has ecliptica monſtrat
Linea ſigniferi in latum ceßiſſe. Per axem
Et fortunatas quæ tranſit linea terras,
Inde quidem trahitur diſtantia longa locorum:
Sed ſpacium latum eſt, quod ab æquatore recedit,
Atque poli gradibus reſpondet vbique leuati.
Declinat ſidus, cum diſtat ab æquidiali.
Eleuat, ex imo quod in altum mittit horizon.
Meſſembrinorum quiuis ſemiſſe recepto,
Quindeníue gradus, reſpondent protinus horæ
Vnius ſpacio: ſex & triginta feruntur:
Quiſque gradus denos retinet: quantoq́; recedit
Longius à medio noctes æquante dieſq́;
Orbe, magis coiens geminum decreſcit ad axem,
Aeſtiuoſq́; dies numeroſis explicat horis.
At gradus in longum, ſub cyclo ſcilicet æquo:

In latum, stadijs respondet vbique locorum
Quingentis quorũ spacia hæc tibi carmina signant,
(Quatuor ex granis digitus formabitur vnus.
Est quater in palmo digitus, quater in pede palmus:
Quinq; pedes passum faciunt, passus quoq; centum
Quinq; & viceni stadium dant: sed miliare
Octo dabunt stadia, & duplatum dat tibi leucam.)
Milleq; bis decies passus nunc iura diurnum
Constituêre viæ spacium: miliaria forte
Quattuor, exiguóue minus nostratia reddunt.
Inferior mundus tellure & aqua, aere & igne,
Dicitur ex primis rerum consistere causis:
Ex quibus aßiduis vicibus modò cuncta creantur,
In quæ iterum, quicquid natum est, natura resoluit.
Aeris æthereo vis est stabilita sub igne,
Quæ sibi dißimilis triplici regione notatur,
Sũma calet, media est gelidißima, proxima vtrunq;
Aestatem ac frigus diuerso tempore sentit.
Quippe vapor duplex ascendit in aera, primus
Crassus & humidior propria grauitate tenetur:
Aridus atque calens sine pondere prosilit alter.
Ex humente quidem concrescere sæpe feruntur
Hybernæq; niues, matutinæq; pruinæ,
Largior & craßis descendens nubibus imber,

Roresq́ nebulæq́, & miſta grandine nimbi.
E ſicco alterna generantur ſorte vapore,
Fulgura cum tonitru, rapidi cum fulmine venti.
Nomina ventorum poſthac patriamq́ docebo:
Quattuor oppoſitis veniunt è partibus orbis,
Quos circum varij dextra læuaq́ feruntur,
Impelluntq́ leues aduerſis flatibus auras.
Frigidus à ſummo deſcendit Aparctias axe,
Circius ad zephyrū, Boreas hunc cingit ad ortum.
Auſter ab aduerſo pluuias inducit olympo,
Ab Lybe qui dictum, dictū quoq; ſpectat ab Euro.
Inſuper & verno flat Subſolanus ab ortu,
Solſtitium huic ſociat retrahentem nubila ventum.
Brumalesq́ tropæ violentum flatibus Eurum.
Occiduo Zephyrus de cardine ſpirat, ac ipſum
Africus hyberno contigit ſole cadente,
Ac ſimul Argeſtes æſtiuo ſolſtitiali.
Tempus & ad ſolidā propius deſcendere terram,
Quæ centro in medio penitus firmata quieſcit.
At circum roſeis ſol vectus vbique quadrigis,
Exortu lucem, diſceſſu procreat vmbram.
Eclipſimq́ facit, ſi quando corpora lunæ
Obiectu terræ radijs intacta relinquit.
Oppoſitisq́ leuem pingit ſub nubibus Irim.

Nec

Nec dum etiam solitas diuersis mensibus anni
Continuare vices, variasq́ nouare locorum
Perpetuo cessat motus discrimine formas.
Longa parallelis est subita terra duobus,
Vnde dies mediam ab reliqua distinguitur horam:
Climaq́ in oppositis memoratur partibus orbis.
Atque hinc per Meroen, per niloticamq́ Syenen,
Et per Alexandri, rhodij quoq; Appollinis vrbes,
Perq́ Hellespontũ atq; Borysthenis ostia currunt,
Ripheasq́ arces, quibus additur vltima Thule.
Inde per antithesim contraria climata longas
Imparibus spacijs variant noctesq́ diesq́.
Quinetiam tellus varia ratione vocatur,
Insula, continuum simul & peninsula, & isthmus.
Aequoreos itidem fluctus, quibus abditus orbis,
Oceanum appellant, pelagusq́ sinumq́ fretumq́.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber II.

NVnc quoque terrarum triplices percurrere partes,
Europæ, pariterq́; Asiæ, Libyæq́; calentis
Aggrediar, priscis miscens noua nomina regnis.
Nanque velut rerum cursus sub sole per orbem
Incertis vicibus nunc huc, nunc fluctuat illuc,
Nec retinere valet stabilem per secula sortem.
Sic olim indigenis bello, fame, peste fugatis,
Nomina sæpe nouis sunt commutata colonis.
Finibus Europæ clauduntur Iberica regna,
Quæ prima oceanum spectant, solemq́; cadentem.
Hinc sursum versus borealia littora Galli,
Germaniq́; tenent, & gentes Sauromatarum,
Quæ Scythiam partim contingunt solis ab ortu:
At Scythiam Thraces opibus belloq́; superbi,
Et Macedum quondā clarissima regna sequūtur.
Græcia de hinc notium longe procurrit ad axem,
Cui Peloponnesus bimari coniungitur Isthmo.
Hinc procul Ionios exceptans margine fluctus
Adrias, Illyricis Italos seiungit ab aruis.
Europæ medium Dacorum regna tenent: mox

Pannoniæ

Pannoniæ tellus vicinis iuncta Polonis,
Vndique terrificis premitur nimis obuia bellis.
Principioq́ triplex Hiſpania continet vrbes,
Bætica quas poſuit, quæ nunc Granata vocatur:
Quasq́ Tagus ſpectat per Luſitanica regna,
Quæ modo Caſtiliæ mutato nomine tellus,
Galliciæ ſimul & Portugallenſis habetur.
Et quas præcipiti curſu pertranſit Iberus,
Qui per Nauarram Tarraconenſia rura
Obliquus fugiens, pelagi coniungitur vndis.
Corduba principio præpollet, & Iſpalis vrbes,
Priſcaq́ Tarteſſus, Paxiulia, Compoſtella,
Hinc & Vlyßipo ſimul & Salmantica, moxq́
Illipulæ magnæ & geminæ Carthaginis arces.
Toletum, infeliq́ olim Numantia, Burgis,
Mœniaq́ Emeritæ, & Gallis vicina Gerunda.
Tum Pompeiopolisq́ Auguſtaq́ cæſaris, atque
Tarraco quæ nomen citimo dedit inclyta regno.
His iungas veterem cum Barchinone Saguntum,
Dertoſamq́, vrbemq́ Valentis nomine dictam,
Ac plures alias, vbi non obſcura feruntur
Flumina, & heſperio recludunt oſtia ponto,
Bætis, Anas, Doriæq́ ſimul Miniiq́ fluenta,
Et Tagus auriferis paßim fæcundus arenis,

Hic Sacrum, Nerium, promontoriumq́ Trileuce
Oceano incumbunt: pelago Scombraria, Calpe,
Quæ ſociam ſpectat trans æquora ſtricta colūnam.
Gallica Pyrene ſublimi vertice regna
Hiſpanis terris diſcernit ſolis ab ortu,
Quattuor in partes diuiſa: Aquitania prima eſt,
Celtica quam ſequitur: ſed Belgica Narbonenſem
Deſuper arctois ſubmotam ſpectat ab oris.
Has nunc alternis vicibus tenuere minores,
Gaſconij Turonenſesq́ nouiq́ Britanni,
Normandi, Franci, Burbonenſes & Auerni,
Picardi Flandriq́, Hanones ditesq́ Brabanti,
Campaniq́, & quos Burgundia priſca Sabaudis,
Ac Delphinatus pariterq́ Prouincia iungunt.
Verum Aquitanorū celebres memorabimus vrbes:
Primaq́ Burdegala eſt, poſt hāc Genebūq́ tenetur,
Et Turonenſis tellus, & Auaricon, Andes.
Lutetiam inde colunt, & Lugdunenſia Celtæ
Mœnia, ſed ceſſit Rotomagus in ordine Belgis,
Et Gandauorum populi, ciuesq́ Louani.
Tullion hinc Lotharingorum atq́ Metenſia rura
Intermixta manent germanis vndique terris.
Cis Rhodanū Auenion iacet, Allobrogūq́ Vienna:
Mox Arelas Geneuæq́ lacus, Viſontion, atque

Maßilia externis quondam constructa colonis.
Vlterior Narbo, Mons pessulus atque Tolosa.
Sequana post Mosam, Ligeris, fluuiusq; Garunna,
Oceani repetunt diuersa per ostia fluctus.
In medium pelagus concordi fluminis alueo
Ipse Araris Rhodanusq; Isara atq; Druētia currūt.
Germanas etiam terras prope flumina Rheni,
Atque alias alio iungam sub sole iacentes.
Occiduas partes gens martia Germanorum
Heluetij, simul & Vasti colit incola regni:
Moxq; Sicambrorum populi, cultiq; Bataui.
Cimbrica cum Frisijs Septem subiecta trioni
Chersonnesus habet Pomeranos proxima saltus.
Slesia sed roseos solis consurgit ad ortus.
Inde Morauorum transgressus rura videbis
Austriacos colles & campos vitibus aptos.
At Styriæ scopuli, rarisq; Carinthia campis
Australes, tangunt Athesina cacumina: moxq;
Heluetiæ summis æquandæ nubibus alpes,
Quattuor in partes aliò currentia fundunt
Flumina, Danubiū, Rhenū, Rhodanūq; Padumq;.
Interiora tenent diuersis Teutones arua
Nominibus, iuxta Hercyniam cultißima syluam
Rhætia vindelicos Virtembergensibus agris

Diuidit: Alsaciam post hos Franconia iungit
Hessorum populis: quin & Turingia Misnæ
Saxonas ac Marchos sociat, sed Norica tangit
Oppida, continuis munita Boëmia syluis.
Trans Rhenũ celebris Constantia prima tenetur.
Mox Basilea, simulq; Argentinensia rura.
Treueris inde vetus Maguntinensibus aruis
Iungit Aquisgranum, Agrippinensesq; colonos.
Geldria, Traiectum pariterq; Antuerpia magno
Vicinæ oceano, cis Rhenum plurima paßim
Oppida respiciunt Frysiorum ac Vestfala rura.
Lipsia Brunsuigam gelidas hinc spectat ad arctos,
Caßiliam ad zephyrum, disiunctos rursus ad amnes
Hinc atq; hinc geminã Francfurti dispicit vrbem.
Ast Erfordensi succedit proxima tractu
Herbipolis, simul & vicinior Vlma Tubingæ.
Norica metropolis post has, & Praga sequuntur,
Breslaq; Lubecumq; ac Vittemberga: sed vltra
Danubium, tepidoq; habitata propinquius austro,
Grecia, Villacumq;, Oeniq; cacumina pontis.
Hisq; Salisburgam socies, pulchramq; Viennam,
Cumq; Ratispona Monachũ: dehinc Vindelicorum
Augustam placet, & Patauinas addere ripas.
His quoque largiflui fontes miscentur & amnes:

Ad boream currunt Amasius, Visurgis & Albis.
Rhenus, & hinc Odera, ac popularis vtriq; Sueuus.
Danubius reliquos secum deducit ad ortum.
At nunc Sarmaticos cāpos Scythiamq; niualem
Cis Tanaim fluuium & Mæotidis ampla paludis
Æquora, sub stellis geminæ lustrabimus Vrsæ.
Hanc terram primum veteres coluere Agathyrsi,
Et cum Thyssagetis Nomades, rigidiq; Georgi,
Quin & Hamaxobij plaustris sine sede vagantes,
Basternæq;, Getæq;, sagittiferiq; Geloni.
Insuper Euxino propior gens Taurica ponto,
Taurica supra alias quondam sæuißima gentes:
Sed cultus terræ postremis mitior annis
Contigit. Hesperiam partē zephyrisq; propinquam
Nunc propria duplices retinent ditione Poloni,
Et quæ Sarmatico coniuncta est Prußia ponto.
At Massouitas simul & Samogitia rura,
Ab boream accliui sequitur Liuonia tractu.
Nec procul hippophagis affinis Rußia Moschis,
Iunctaq; Lithuanos tangit Podolia saltus.
Est etiam extremo quædam sub cardine tellus,
Ac Noriuegorum glaciali proxima ponto
Littora & indomitis contermina Suetia Gottis,
Scanorumq; rigens arctoo frigore tractus.

Sed tamen & cœlo propiora fruuntur iniquo
Oppida, Riphæis nimis infestata pruinis.
Atque ideo raræ indigenis cultoribus vrbes,
Quas inter celebris Posnania prima Plocenses
Dantiscosq́ pari discernit limite campos.
Inde Toronensi Mons regius additur vrbi,
Moxq́ propinqua Rigæ Marieburgensibus agris
Littora. Sarmaticiq́ caput Cracouia regni:
Quin & Lublinæ sociata Premislia terræ,
Vilna quoq́, & propior Leoburga tepentib9 austris.
Istula præterea, liquidiq́ Borysthenis vnda.
Pluraq́ per Scythicas currunt sine nomine terras
Flumina, stagnantesq́ augent remorata paludes.
Sed iam tempus erit propiores visere partes,
Pannoniam Illyriamq́ simul, Thracenq́ cruenti
Mauortis patriam, nimium nimiumq́ propinquos
Dalmatiæ fines, vastatamq́ vndique Bosnam.
Mysorum inde solum, Dacorumq́ oppida: quæ nũc
Moldauiq́ tenent, transalpiniq́ Valachi.
Et quæ carpathio septem circundedit arces
Vertice, bulgaricis modò Transyluania terris
Haud multũ disclusa. Sed enumerabimus vrbes:
Regia Budensis prima est, mox Agria, post quam
Cremniciæ montes, Posonensiaq́ arua sequuntur,

Et

Et cum Strigonicis Cassouia prisca colonis.
His quoq; Bellogradũ, & regalẽ iungimus Albam,
Emporiumq; simul Varadini, atque alta Cibini
Mœnia, præcipitiq; sitam sub monte Coronam,
Quam primã Europe Christi documenta sequentem
Sol oriens radijs lustrat propioribus vrbem.
Nox Adrianopolis Sophiæ vicinior aruis,
Nicopolisq; triplex iacet, & Selymbria, Varna:
Inde Liburnorum Scardona, simulq; Ragusi.
Quæq; tenent Ponti Byzantia littora fauces,
Quid memorẽ Anchialonq;, Heracleãq;, Perinthũq;
Abderamq; Maroneamq; & Olynthon & Aenon,
Callipolimq;, & quæ sociant freta Seston Abydo,
Atque alias, quarum iam nil nisi nomina restant?
Imò etiam patrijs nunc vix hæremus in oris.
Non tamen antiqui desunt regionibus amnes.
Danubius secum defert Oenumq; Lycumq;.
Germanos fluuios: sed aquæ septemplicis Istri
Nomine mutato decliuibus vndique ripis
Præcipitẽ Drauũ ac Sauũ, placidumq; Tibiscum,
Et patrium simul in Pontũ comitantur Alutham.
Strymonis Aegæo, Nessiq; Hebriq; fluenta
Miscentur pelago. Montes quoque partibus illis,
Ismarus & Rhodope, coniũctusq; Orbelus Hæmo,

Et qui Dalmaticis late discernit ab oris
Rascenses populos sinuoso vertice Scardus.
Vlterior Macedũ tellus, quondã inclyta regna,
Continet Albanos, mox Pæonas atq; Pelasgos
Aemathiæ campos quoque, Mygdoniæq; recessus.
Has prope Thessalicis Magnesia iungitur agris.
Doris item spectat Locrensia rura, sed vltrà
Proximat Aonijs Phocensis & attica tellus.
Trans Isthmum Aetoli simul & vicinus Acarnan,
Epirusq; iacet, varijs distincta colonis.
Atq; hæc prisca quidem, nunc Turcia tota vocatur.
Helladis at vix dum vestigia parua supersunt.
Quin igitur veteres potius celebrabimus vrbes:
Primaq; Dyrrachium est, vrbisq; ab Apolline dictæ
Mœnia, Pieriæq; domus gratissima Musis.
Hinc Hypatæ Phthiæq; & Larissæa sequuntur
Oppida, mox & Opûs, & Pella insignis alumnis,
Et quæ prima fidem nostrum diffudit in orbem,
Amphipolisq; simul, nec non Berrœa Philippiq;,
Et Thebæ Baccho celebres, & Apolline Delphi.
Aulidis hinc portus, Megara & cerealis Eleusis,
Tum proprium diuæ cognomen & vrbis Athenæ.
His quoq; Naupactũ, Anticyrã et Calydonia rura,
Leucadaq; Ambraciamq; simul, glandisq; feracem

Dodonam

Dodonam & celsam Buthroti iungimus vrbem.
Per Macedum fines pelagi petit Axius vndas
Nec procul & Chabrius rapidiq; Haliacmonis am-
Peneusq; fluẽs medius per Thessala Tẽpe: (nis,
Sperchij Ismeniq; vadum, Cephisus & acer
Illissus, crebrasq; vrgens Achelous arenas.
Quinetiam varij celebrantur in Hellade montes:
Pelius, Othrys, Athos, & fato nobilis Oeta
Herculis, & bijugo Parnaßi vertice colles:
Virgineusq; Helicon, natusq; ad sacra Cithæron,
Ossaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus.
Hinc spectant Adriæ prærupta Ceraunia fluctus,
Sunion Ægæum. Sed vastas carmine terras
Helladis emensi, bimarem transibimus isthmum.
Ac simul argolicas & achæidas atque Laconum,
Et Peloponesi reliquas per littora gentes,
Vrbibus ex proprijs dictas lustremus, & intus
Arcadas antiquos: quibus, adijcientur & vrbes,
Argosq; Sparteq; agamemnoniæq; Mycenæ:
Mox Epidaurus adest, & nobilis ære Corinthus,
Olenus & Sicyon, Patræq; humilesq; Cleonæ.
Gythion ac Træzen, Messene, notaq; Lerne.
Inde Methona, Pylus. Pisarum atq; Elidis vrbes,
Mantinea, Tegea, Megalopoleosq; coloni.

Inachus Argolicos campos, Asopus Achiuos,
Eurotas cultus Lacedæmonis irrigat agros:
Nec procul Alpheus lapsus subter mare, qui post
Ore Arethusa tuo siculis confunditur vndis.
Arcadiam illustres incingunt vndique montes,
Menala, Taygetus, Pholoe ac Stymphalides vm-
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycei. (bræ,
In mare Spiræum tendit, Maleæq; furentis
Aestus, & acritas ac Tænarus ostia Ditis.
Hesperios procul hinc tractus, atq; itala regna
Incingit mare quod suprà, quodq; alluit infrà:
Sed mediam duplices secat Appenninus vtrinque
Ausoniam in partes. Adriam littusq; sinistrum
Cum Carnis Venetiq; colunt, Galliq; togati,
Vmbri Picentesq; viri, Prisciq; Sabini,
Pelignosq; sequens Frentanus & Appulus agros.
Hic salentini calabriq; per oppida campi,
Magnaq; in ausonijs habitatur Græcia terris.
Brucia Lucanos tyrreno littore primos,
Et Campanorum lætos circum æquora colles,
Volscorumq; domos spectat, veteresq; Latinos,
Hinc Ligurum populos, Hetruscorumq; penates,
Insubriumq; agros, spaciosasq; insuper vrbes:
Quæq; tenent Veneti munita palatia ciues,

Et

Et Mutinæ Patauiq́; arces, ditisq́; Rauennæ.
Histrorum inde iacent Tergeste, Aquileia tractu:
Vltra Ancona mari spectata, Bononia campis,
Mox & Ariminon & Ferraria, Nursia, Sulmo,
Sipuntum atq; Amiterna domus, Venusinaq́; rura,
Brũdusiũ, Hydruntũq́;, propinquaq́; tecta Crotonis.
Inde Tarentinæ Metapontum iungimus vrbi,
Rhegion ac Locros, biperiq́; rosaria Pæsti,
Sirenum scopulos, promontoriumq́; Mineruæ,
Surrentum, Capuã atq; altũ Præneste, Salernum,
Parthenopesq́; arcem, & Cumeæ templa Sibyllæ,
Nuceriæ & Nolæ Beneuentanosq́; colonos,
Antiphatæq́; domum, & circeæ littora terræ.
Mox Caieta iacet, Sinuessaq́;, Tybur, Aquinum,
Ardeaq́;, & rerum quondam pulcherrima Roma.
Roma caput mundi: Perusinaq́; rura sequuntur,
Et Florentinis immissus mœnibus Arnus.
Nec Mediolani pulchram reticebimus arcem,
Dertonã Ticinumq́; simul, Genuamq́; superbam,
Tridentum Pisamq́; vrbem, veteremq; Cremonam,
Mantua quã sequitur, Verona, Placẽtia, Parma,
Atq; aliæ plures, quas præterlabitur amnis
Eridanus, post hunc Rubicon præcepsq́; Timauus:
Hinc Tifernus, & Hirpinis è montibus ortus

Aufidus: ac Tuſcum qui deuoluuntur in æquor,
Vulturnusq́; celer, Silari Sarniq́; fluenta,
Cuiq́; fuit rerum conceſſa potentia, Tybris.
Sed quis finis erit, ſi proſequar omnia verbis
Oppida & apricos colles, ſyluasq́; lacusq́;,
Fluminaq́; & campos, ſinuoſosq́; vndique portus?
Omnia ſunt fama totum vulgata per orbem.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber III.

HActenus Europæ luſtratis ordine regnis,
Et procul hinc vẽtis immẽſa per æquora vecti,
Tandem Aſiæ magnæ populos videamus & vrbes,
Hanc late triplici contingens littore vaſtus
Alluit oceanus. Zephyris obuerſa tenetur
Inclyta Syrorum tellus, Aſiæq́; minoris
Portio, & antiquo notiſsima carmine Colchis.
Tum variæ gentes paſsim deſerta Scytharum,
Mox etiam tenui felices vellere Seres,
Tartariciq́; tenent borealia rura coloni.
Hinc oriens Scythiam trãs celſum ſpectat Imaum,
Regnaq́; trans latum quæ reſtant indica Gangem.
Quinetiam interior longe procurrit ad auſtrum
India, Carmanisq́;, propinqua Gedroſia terris,

Perſidis

Persidis inde solum sequitur, chadæaq; regna,
Totaq; thuriferis Panchaia pinguis arenis.
Multæ intus gentes, celebres populiq; potentes
Terrarum varios sparsim tenuere recessus.
Sed nos iam Syriæ pennis aduersa fauoni
Littoraq;, & terram lustremus melle fluentem.
Prima Palæstinam Sirbonidis alluit vnda,
Mox & oliuiferis Iudææ collibus, illinc
Phœnissas pariter gentes, Apamenaq; rura,
Verum hinc palmiferam prorsus sociabis Idumen.
At Galilæorum spacioso limite fines
Latifluus Iordan scindit Trachonitidis aruis.
Interiusq; solum bis quinis vrbibus aptum,
Hinc Cœlensyriam, hinc Casiotidis aspicit agros:
Insuper & mediam concludunt flumine terram
Tigris & Euphrates, qui per Babylonica lapsi
Mœnia, voluuntur sinuosum in Persidis æquor.
Sunt etiam egregiæ dictis regionibus vrbes,
Ascalo & Antipatris, pariterq; Azotia rura,
Et Samaritanis habitata Sebasta colonis.
His sacram Solymorũ ædem, Gazamq; potentem,
Cæsaream duplicem, & priscam iungemus Ioppen,
Cum Sidone Tyrũ celebrẽ, & Ptolemaidis vrbem,
Beryton ac Tripolin, Myriandron, Laodiceam,

Tiberij atque alias Galilæi littoris arces,
Et Gadarenorum fines, vrbemq́ Scytharum.
Nec procul Europum claramq́ videbis Edessam,
Nisibin, & latio maculatas sanguine Carras.
Est quoque diuersis non vna Seleucia terris,
Prima tenet littus, medios colit altera campos.
Palmyra deinde subest, Hieræpoleosq́ coloni.
Antiocheia duplex, quarū accolit altera Taurum,
Altera per medium labentem cernit Orontem.
Chrysoroas pulchro præterfluit amne Damascum.
Iordanisq́ sacer geminis è fontibus ortus,
Per lætas valles & amœnos vndique saltus
Tandem Asphaltitæ diris immergitur vndis.
Hoc tractu quondam Deus impietate superbas
Sulfureis flammis Sodomorum perdidit vrbes.
Et Iericunta quidem similis vindicta secuta est:
Totaq́ nunc regio priscis viduata colonis,
Obruta desertis vestigia quærit in agris.
At nunc præcipuos videamus in ordine montes,
Fœcundum cedris Libanum, celebrataq́ fama
Carmeli iuga: mox è quo Deus ipse tremendo
Fulgure cum tonitru lapsum perterruit orbem.
Inde duplex Casius geminato vertice surgens,
Hinc Pelusiacæ, inde Seleuci iungitur vrbi.

Verum

Verũ age nunc tandẽ portas superemus Amani
Ac primos Cilicum populos, Asiæq; minoris
Littora, & internos peragremus vbique recessus:
Pamphyliam & lycias vrbes, Lyciæq; propinquos
Caras, & Aegæi confines æquoris agros:
Ioniæ clarasq; domos, Lydosq; penates,
Aeolidosq; & Mysorum quondam inclyta rura.
Hinc Rhetœa iacent Phrygiæ clarissima bello
Littora, principiumq; Propontidis Hellespontus:
Mox Bithynorum fines, quà strictior alter
Bosphorus Euxinum pontum concludit: at vltrà
Paphlagonum tellus coniuncta est Leucosyrorum,
Cappadocũ & Chalybum ferri prægnantibus agris.
Inde Lycaoniæ Pisidarumq; arua, simulq;
Mæones & Galatæ medios tenuere recessus.
Verum ea barbarie nunc tam confusa premuntur,
Vt neque sint noti fines, neque mœnia terris:
Atque ideo veteres vrbes, & prisca locorum
Nomina, & insignem quondã celebrabimus Issum
Mox intus Cydni diuisam flumine Tharsum,
Et crassam Soloen Pompei nomine dictam,
Coryciamq; vrbem pariter portumq; specumq;
Nec procul Aspendus ripas tenet Eurymedontis.
Hic etiam Attalicis colitur vicina colonis

Cynthia Pergensis simul & Patereus Apollo.
Inde Craiq́ iugum, nocturnoq́ igne Chimæram
Terribilem, & Xanthi flauas linquamus arenas:
Piscosamq́ Gnidon potius, claramq́ sepulchro,
Vrbem Halicarnassum, & Mausoli nomine regis,
Ægæiq́ alias memoremus littoris vrbes:
Ionicæq́ caput gentis, celebremq́ virorum
Mileton patriam, & Mycales sub rupe Prienen,
Cũ Colophone Ephesum Latoidos æde superbam.
Hinc Sardi coniuncta tenent vineta Timoli,
Clazomenæ littus, sinuosos Smyrna recessus.
Interius Trallis, Philadelphia, Laodicea,
Pergamus ac Thyatira: sed & clarissima rerum
Troia sub idæis radicibus, vnde Scamandri
Et Simoentis aquæ voluuntur in Hellespontum.
Antandrus posthac subit, inq́ Propontidis oris
Cyzicus, extremoq́ iacens Nicomedia Ponto.
Hanc supra ad boream sunt & Chalcedones agri,
Atque Heraclei fines, vbi dicitur olim
Cerberon Alcides ferro durisq́ cathenis
Ex Acheronte imo superas traxisse sub auras.
Nicæam Ascanius, sed Prusam illustrat Olimpus.
Inde Cythoriaco cum monte videbis Amastrim,
Et Teutranteos fines, notamq́ Carambin:

Moxq́

Moxq; Sinopenses medijs spectantur Amisi
Partibus, irriguisq; assueta Themiscyra campis,
Hic & Amazonidũ prope flumina Thermodoōtis
Castra fuisse ferunt: extrema in littora Ponti
Vertice montano Trapesus inclusa recessit.
Interiore Sebastopolisq; & Amasia tractu,
Ancyra & Iconium, Derbe, cumq; vrbibus amplis
Antiochenorum, vix nota parte coluntur.
Hic tamen Ægæo curuis illabitur vndis
Mæander, simul & cantu celebrata Caystri
Flumina, Pactolo coniungitur aurifer Hermus:
Vorticibusq; altis remorata fluenta Cayci,
Atque alij subeunt non parui nominis amnes.
Parthenius posthac, & Haly vicinior Iris,
Sangariusq; petunt Euxini littora ponti.
His tamen omissis pariles videamus ad ortum
Armeniæ tractus, præfecturasq; potentes,
Et Pariedri altos apices, montesq; Ceraunos:
Vlteriusq; auro celebratam & vellere Colchin.
Ast Albanorum medios includit Iberos
Planicies, finem Cyro quæ ducit ab amne,
Et premit eoas Hircano littore partes.
Samosata Euphratis ripas, Melitenaq; rura,
Tigranocerta tenet colles, Artaxata campos.

Caspia quà præceps ad littora fertur Araxes.
Inde Dioscorias in finibus Heniochorum,
Mercibus externis & vocum mille figuris
Inclyta, latifluas despectat Phasidis vndas.
Nec procul Hermonassa vetus, vinclisq; Promethei
Caucasus, ac niuibus syluisq; grauatus opacis.
Essedones Colchis accedunt, moxq; Coraxi,
Cimmeriæq; graui pressæ caligine terræ
Inde Melanchlænis Mæotidos accola Sindon
Iungit Iaxamatas Scythici prope flumminis oram.
Quin & Hyperboreos montes, Scythiæq; niualis
Interiora tenent variæ sine limite gentes.
Prima Arimasporum gryphis inimica propago,
Finitimi quoque Amazonicæ telluris Alani:
Adde & Arimphæos Iaxartarumq; recessus,
Hippophagos, Anthropophagosq;, Galactophagosq;,
Quiq; intus folijs depectunt vellera Seres.
Multaq; præterea Scythicæ cognomina gentis,
Quas procul à Tanai boreali parte iacentes,
Immensus mediam percurrens asida terram
Taurus ad extremum discludere dicitur ortum:
Taurus, qui dites populos terrasq; potentes
Indorum tepidos late speculatur ad austros.
Hic iacet emporijs tellus opulenta marinis,

Fertilis

Fertilis omnigenum rerum: semperq́; virenti
Fronde nemus bifera crebros parit arbore fructus,
Multaq́; vastarum nutrit portenta ferarum.
Nullæ illic hyemes: sed sol æstate perenni
Vicinis radijs vernantia temperat arua.
Atque ideo multæ gentes & maxima regna,
Sinarumq́; solem & Chryse peninsula: sed quis
Omnia barbarici tractus longeq́; remoti
Nomina, tam tenui valeat percurrere versu?
Indica cis rapidum spacioso flumine Gangem
Terra, Palimbotrosq́; Chelonophagosq́; colonos,
Bracmanesq́; tenet, mox duros Gymnosophistas,
Bucephalæq́; vrbis fines, Nysamq́; superbam,
Quam Bacchus quondam primis orientis in oris
Condidit: at Macedo non inferiora reliquit
Oppida transgrediens armis victricibus Indum.
Haud procul oceani per littora flexa, Gedrosi.
Carmaniq́; iacent, & florentißima regna
Persidis vlterius Chaldæorumq́; penates,
Orchoa, Persepolisq́;, simulq́; Hecatompylos vrbes,
Susarumq́; arces, Babylonicaq́; arua coluntur.
Ast in secessu duplici circumdata tellus
Aequore, Petræos montes, desertaq́; paßim
Iugera, felicesq́; Arabum distinguere campos

Dicitur: hæc Nabatæorum procul intus ad ortus,
Panchæumq́ solum, Pygmæorumq́ phalanges
Terribilis gruibus spectat, pinguesq́ Sabæos.
Hæc thuris lachrymas, & odores pascit amomi,
Cinnamaq́, custumque simul, casiæq́ saporem,
Et nardi fruticem, ac stillantem cortice myrram,
Nunc Sarraceni redolentibus vndique campis
Rura tenent, Mechamq́ superstitione potentem,
Atque alias celebres dictis in partibus vrbes.
Sed nos Hyrcani repetemus littoris oram,
Assyrios, Medos, Hyrcanorumq́ colonos,
Cyropolimq́ arcem, Niniq́ ad Tigridis vndas
Mœnia, & Ecbatanis iunctā Ctesiphonta vetustis,
Arsaciæq́ vrbis tractum, longeq́ remotos
Bactrorum populos, Paropanisadumq́ recessus.
His Arianorum gentes, Parthosque fugaces,
Sacharumq́ domos, Arachosiaq́ insuper arua:
Multaque, si libeat, Latiæ non cognita linguæ
Oppida, iam dictis poteris coniungere terris.

Africa nunc sequitur feruore notabilis ipso,
Vasta, minusq́ frequens, tantum fœcunda ferarum.
Interius quà sol medius nullas iacit vmbras,
Vruntur flammis, siccisq́ teguntur arenis
Deserti tetro serpentum afflamine campi:

Quodq́

Quodq́ue die, solis violento incanduit æstu,
Humida nox reficit, paribusq́ue refrigerat horis.
Sed notam Libyci peragrantes littoris oram,
Solis ab occasu, solis videamus ad ortum,
Anteiq́ue domum Tingin, constructaque Mauris
Oppida, tum stellas humeris Atlanta ferentem:
Vnde Molucha fluit, Maluæq́ue propinquior vnda.
Hic simul Icosium Cartennæq́ue arua coluntur,
Pluresq́ue indigenis noti cognominis vrbes.
At numidas fines præterfluit Amsaga: post quem
Hipponis geminæ Colopisque videbis vtrinque
Mœnia, Rusicadæq́ue solum, sedemque Siphacis
Longius à pelago Cyrtam, & quos Tabraca cãpos
Incolit: hinc Vticam & magnæ Carthaginis vrbem
Bragada limitibus nimium discernit iniquis.
Mox geminæ Leptis tractus, Syrtique propinqua
Clupea cum Taphris, vbi fundit in æquora Triton
Collectas fluuio ternisque paludibus vndas.
Hic circum gentes Nasamonum, Punica late
Terra patet: mirumq́ue nimis quod inhospita Syrtis
Littora Lotophagum diris incingit arenis.
Proximus hinc sequitur Cinyps, aræq́ue Philænon.
Mox ed deuexum penitus Catabathmon habebis
Pentapolis tractum, & claram Ptolemaidis vrbem

Hesperiam, Arsinoenq; simul, mediamq; Cyrenen,
Ammonisq; domũ, & geminam procul intus Oaßim.
Marmaridæ posthac paßim sine mœnibus vllis
Vilia dispersi subeunt magalia ciues.
Inde Parætonium Mareoticaque arua sequuntur,
Cum campis Aegypte tuis, qui littora rubri
Vasta tenent pelagi, longoque ex ordine tractu
Aethiopum terris patrium clauduntur ad austrũ.
Hic perhibent moles per iugera multa iacentes
Pyramidum celsas superare cacumine nubes.
Hic Psammetichi regis labyrinthius error:
Pluraq; non minus his extant memorãda, sed vltro
Vrbis Alexandri pariter, veterisque Canopi,
Et Pelusiacæ gentis prope littora fines,
Ac procul à pelago celebres recitabimus vrbes:
Antiquæ Memphi iunctam Babylona recentem,
Bubasti, Taneos, claramque Hyperionis arcem,
Vermopolinq;, Cynônq; polin: mox deinde videbis.
Intus vbi Nilus Cancri secat astra, Syenen,
Centifores Thebas, cultamque Diospolis aulam,
Et crocodileis exercita Tentyra monstris,
Omnigenumque deûm dictis procul oppida terris.
Inde sub Aegypto minus hospita solis ob æstum
Terra iacet campi longe lateque patentis,

Monstrorum domus, & rapidis loca subdita flāmis.
Decolor Aethiopum populus per littora sparsim
Obtinet ardentes vario cognomine tractus.
Troglodytarum cultis hac parte cauernis
Lucifero primi Blemyæ iunguntur ab ortu.
Ast Agisimba procul gelidis discedit ab arctis,
Atque vmbras rerum vicinos iactat in austros.
Hic memorant Nilum Lunæ de montibus ortum,
Per varios riuos vastosq; paludibus auctos,
Hinc Elephantinamq; vrbem, lateque patentem
In medio Meroen concludere: proxima sed post
Aegyptus latis spaciantem flumine campis
In pelagus Pharium septena per ostia fundit.
Interius deserta tenent nudi Garamantes,
Mox Elephantophagiq; Anthropophagiq; ferūtur,
Et Gamphasantes timidi, Satyrique petulci.
At procul hesperium late per littora tractum
Atlantesque feri, Getulorumque coloni,
Nigritæque habitant, simul & phaurusia pubes:
Insuper & plures alibi: sed promptius altis
Nubibus, & nitidis dederim cognomina stellis,
Quàm totidem populos, linguas, faciesq; locorum,
Regnaq; terrarum, cumque ipsis oppida campis,
Apricos montes, & opacas vndique syluas,

Stagnantesque lacus, & crebri vorticis amnes,
Littoraque & gratos paßim comprendere portus.
Has tamen è multis variarum nomine rerum
Percurri breuiter mixtas regionibus vrbes.
Quarum pars supereſt priſco ſub nomine, pars eſt
Excidijs deleta: locisq; manentibus ijſdem,
Per totidem linguas & ſecula temporis acti
Nomina diuerſis cauſis mutata feruntur.
Nunc locus oceani, quæ ſunt à Gadibus vſque
Auroram, & totum quà circumplectitur orbem
Nereus, æquoreis ambitas dicere terras
Fluctibus, extremo terrarum fine coluntur
Caßiteri venæ celebres grauiore metallo
At procul Hybernis ſuccedunt Anglica regna,
Littoribus Scotiæ coniuncta: ſed Anglia primam
Londinum, & claras per littora continet vrbes.
Orchades hinc multæ numerantur, et vltima Thu-
Atque in ſeceſſu propior Selandia tellus. (le.
Vlterior Scythicus boreali frigore pontus
Horret inacceſſus glacie denſiſque pruinis.
Multæ autem terræ ſolis redeuntis ad ortus
Vndique laudatis habitantur in æquore campis:
Sed vix nomen habent peregrinis verſibus aptum.
Taprobaneque orbis medium ſortita receſſum,

Lucibus

Lucibus æquatis depressos conspicit axes.
Hanc circum oceano variarum altrice ferarum,
Quin & Erythræo plures memorantur in alto.
Gorgonis hinc sedes, & inhospita tecta Medusæ
Hesperio tractu surgunt: mox arua beata,
Et fortunatæ sparso sine semine terræ.
Est etiam vlterius non visa prioribus annis
Insula, diues opum cultuq; immanis agresti,
Quam lucri studium, rerumq; cupido nouarum
Prima sub extremo conspexit sole cadente.
Illa tamen valeant: iam nunc propiora sequuntur,
Herculeoq; freto positis vtrinque columnis,
Intromissa fluunt per apertas æquora terras,
Extantesq; vagis campos mirantur in vndis.
In primis Ophiusa mari consurgit Ibero,
Cumq; ebusitanis belearica regna colonis,
Atque aliæ plures passim sine honore iacentes.
At breuibus spacijs despectat corsica tellus
Littora Sardiniæ: Tyrrhenum deinde per æquor
Pontia cum Prochyta, Capreæ, Planasia: moxq;
Scylla ferox canibus, simul & zanclea Charybdis.
Ausoniæ Siculæq; tenent confinia terræ.
Inde Pithecusæ, Lipara & Vulcania, post quas
Strongyle, & innumeræ penitus visuntur in alto

Insulæ: ante alias sed enim præstantior (olim
Cyclopum cæterisq; domus) Trinacia montes
Finibus extremis diuersa per æquora fundit,
Cumque Peloriade Lilyben, uastumq; Pachynum:
Interius celebrem flammis uiuacibus Aetnam,
Atque Erycis templũ & claras amplectitur vrbes,
Messanam, Catinam simul & megarensia rura,
Cumq; Syracusis Drepanũ, notamq; Panormum,
Tauromenõ Camerinã, Agraganta, Leontiõ, Hy-
Sunt etiã Adriaco Diomedis nomino dictæ. (blã,
Et quas Ionium late circumfluit æquor,
Phæacum sedes Corcyra, & littus Echinæ
Insula mox Cephalenorũ, et nemorosa Zacynthus,
Illustrisq; Ithaca, et Strophades quas dira Celæno,
Harpyæque aliæ quondam tenuisse feruntur.
Hinc Theganusa iacet, Veneriq; dicata Cythera,
Insuper & Salamis, propiorq; Aegina: sed intus
Myrtoum Sporades fluctu circumsonat æquor
Nisyron, Olearon, Theram, Melonque rotundam,
Syron & Hippurim, Patmõ, viridemq; Donysam:
Inde Lebynthon & Icariam, sparsasq; per altum
Cycladas, albentemque Paron, planamq; Seriphon,
Mox Delon Mycone celsa Gyaroq; reuinctam,
Florentemque, Cythnon, Sicynon, sacramq; Lyæo
Naxon,

Naxō, & hinc Siphnō, & Rhenē, mox Tenō & Andrō
Separat Aonijs procul hinc Euripus ab oris
Euboicas vrbes, Chalcin, niueamq; Caryston,
Ceneique iugum, infidumq; Capharea nautis.
Adde tot Aegæo distinctas æquore terras,
Sciathon, & nitidis læram Peparethon oliuis,
Tum Scopelon, Scyrū, & Vulcani mœnia Lemnū,
Threiciamq; Samū, Tenedō, mox Chiō & Imbrō,
Et mitylenæam spacioso littore Lesbon,
Iunonisq; domum, sed Astypaleia rura,
Carpathijq; maris Rhodiorum & Apollinis vrbes,
Lindon, Ialysonque simul, veteremq; Camiron.
Illustrant etiam Creten hecatompolin vrbes,
Lyctus & hinc Gnosus, Cydon, Gortyna, Lycastus,
Atque aliæ, quarum vix nomina nota supersunt:
Ida Iouis cunæ, & Dictæi culmina montis,
Hisq; Samonion adiunges, Criuque metopon.
Issicus inde sinus Cypri complectitur vrbes,
Cū Salamine Paphū, grauidāq; Amathūta metallis.
Sed quid nota sequor? multæ sine lege iacentes
Insulæ oceano in magno, medioque profundo,
Partim homini cultæ, partim deserta ferarum
Pascua, neglectis pelagi clauduntur in oris.
Quædam iam celebres, olim sino nomine terræ

Multarum nec honor priscus, neq; nomen habetur,
Sed libet hoc portu fessas subducere naues.

RVDIMENTORVM COSmographicorum Liber IIII.

POstquam præcipuis cœli terræque marisque
Partibus inuecti, verboq; creata potenti,
Humanæq; manus monumenta stupemus & artem:
Nunc propiora sequi, mundumq; videre minorem,
Et quicquid propter talem deus ipse creauit,
Ingeniumque hominis longo quæ reperit vsu
Dicere pergemus: superent modò nomina rebus.
Principio terræ dominum, rerumque potentem,
Præstantem specie fortunatumque superni
Numinis aspectu, quamuis damnauerit error
Impius, & diræ subiecit corpora morti:
Non tamen ingenuæ penitus vestigia formæ,
Nec data cesserunt diuinæ semina mentis:
Quæ solus nouit, solus scrutatur ab alto,
Qui regit affectus varios, animisq; vigorem
Suggerit, & corpus magnis virtutibus implet.
At nobis breuiter, quæ sensibus vndique nostris
Occurrunt notæ referentur carmine partes
Corporis & summo quæ sunt à vertice membra.

Sanguis, adeps, cerebrũ & pingui cũ carne medulla,
Venarumq́ue viæ graciles, arteria, nerui,
Oſſaq́ue, membranæ, ſudoriferiq́ue meatus,
Et cum viſceribus diſtinctæ in corpore fibræ.
Moxq́; decus capitis vultus, geminæq́ue lucernæ
Corporis, & cuſtos teneræ palpebra pupillæ,
Occiput atque aures, cilium, caluaria, naſus,
Maxillæ duplices, & frons ſacrata pudori,
Temporaq́ue & nares, calamiſtratiq́ue capilli,
Elatumq́ue ſupercilium, promiſſaq́ue barba.
Mandibulamq́; tegens mentum, labiumq́; decorum,
Os hominis, roſtrumq́; auium, rictusq́ue ferarum.
Hinc guttur ſubit, atque imo tonſilla palato,
Et gula dependens à faucibus, inq́ue recuruis
Gingiuis dentes, ſeptæ munimina linguæ.
Affinis iugulo ceruix, collumq́ue ſuperbum,
Spinaq́ue vertebris toto fortiſsima dorſo,
Brachia cum ſcapulis, humerus, manus, vlna, lacertus,
Muſculus, axillæq́; cauæ, cubitiq́; ſequẽtes,
Palmaq́ue cum digitis, index cum pollice, verpus,
Sinciput atq; vterus, cutis, & cum ventre papilla,
Et ventris medium, atq; extremi corporis vngues,
Hinc laterum robur coſtæ, præcordia, mammæ,
Inteſtinorum ſeries, cordisq́ue receſſus,

Splen cum felle,iecur,pulmo ſimul ilia,lumbi,
Et fons morborum ſtomachus, veſica,reneſq́ue
Pectora cum pugnis, & edax cum clunibus aluus,
Mentulaq́; & femorum partes cum cruribus: inde
Vulua,nates,inguen,matrix,præputia,teſtes,
Cum genibus tali, & gemino cum poplite ſura,
Plantaq́ue cum pedibus,robuſtaq́; tibia,coxæ,
Poſtremiq́; ſimul calces, & quicquid in ipſo
Corpore diuerſum ſupereſt,propriumq́ue ferarum:
Concha,pilus,ſquammæ cum pennis,vellera,ſetæ,
Vngula,cumq́ue toris palearia,pellis & armi,
Cornua cum criſtis,mox cauda,proboſcis & alæ.
Sed dum præcipuos memoramus corporis artus,
Senſim ad res alias ventum eſt:pariterq́; videndæ
Quadrupedum ſpecies, ſæuarumq́ue ordo ferarum,
Iunctaq́; reptilium varijs inſecta figuris,
Squammigerumq́ue genus piſces, pictæq́; volucres:
Et quicquid natum tellus habet, aer & vnda,
Atque hominis pedibus ſubiectum, plurima paſsim
Sponte ſua confert ſecuræ commoda vitæ.
Principioq́ue duces,aries,& taurus,& hircus,
Mox equus & mulus,verres,maialis & agnus,
Inde ſues,veruex,cumq́; ægris porcus aſellis,
Lanigeriq́; greges,ouium petulanſq́ue capella,

Bubalus

Bubalus ac barrus, vitulus, bos, vacca, caballus,
Capreoli, leporesq́; leues, & odora canum vis,
Armeniæ tigres, iracundiq́; leones,
Cumq́ue lupis vrsi, lynces, panthera, camelus,
Simius, ichneumon, erinaceus, hinnulus, hiſtrix,
Rhinoceros, elephas, crocodilus, cercopithecus,
Tragelaphusq́;, hippopotamus cum dorcade ceruus,
Sæuus aper, volucresq́ue ibices, pardiq́ue feroces,
Syluestresq́ue onagri, vulpes, leopardus & vrus,
Talpaque luce carens, crocuta, ſciurus, hyæna,
Caſtores amphibij, lutræ, damæq́ue fugaces,
Murilegi feles, ſorices cum muribus atque
Muſtelis, glires, viuerra, cuniculus, hœdus:
Ignotæque aliæ ſpecies atque ora ferarum,
Quæ paßim varius ſine nomine procreat orbis.
Corporis exigua ſunt & quæ mole feruntur,
Fucus iners, apiumq́ue genus, veſpæq́; nocentes,
Infeſtumq́ue crabro pecus, atque infeſtius œſtrum,
Muſca, culex, bruchus, cynomya, teredo, locuſta,
Atque hyemis formica memor, ſegnisq́ue cicada,
Blattaq́ue, papilio, tineæ, & cum cimice bombyx,
Pyrauſtæ ſimul & nitidis lampyrides alis,
Curgulio, campe, conuoluulus atque ceraſtes,
Hinc eruca pulex, & amica cruoris hirudo,

Stellio, lumbricus, scarabæus, araneus, aspis.
Scorpius, aspectuq; nocens basiliscus, echidna,
Cochlea, & infestus serpens, buprestis & hydrus,
Tum domiporta subit testudo, lacerta, dracones,
Tippula, rana, grauis bufo, salamandra, rubeta,
Cantharis ac limax, scolopēdra, phalangia, gryllus.
Quin etiam liquidis quædam pascuntur in vndis,
Ostrea cum conchis, cancer cum murice, perca,
Cetus, amansq; hominis delphinus, phoca, balena,
Versicolor polypus, cum passere salpa marino,
Carpio cum scombris, & cum torpedine rhombus,
Cumq; halece scarus, murenaq; sepia, salmo,
Gobius, aurataq;, acipenser, mena, silurus,
Tymnus & anguillæ, canis, & cū mugilæ congrus,
Hinc lupus ac barbo, mulusq;, echeneis, hirundo,
Quiq; ferunt alijs accepta vocabula rebus.
Inde genus volucrum cœlo quod gaudet aperto,
Anser, anas, perdix, turdus, gallina, palumbes,
Nisus & accipiter, motacilla, monedula, miluus,
Psittacus hinc sequitur, pictisq; nitentia pennis
Corpora pauonum, phasianus, turtur, hirundo,
Vocales merulæ, fringillaq; frigore gaudens,
Regulus, halcyonesq; & sturnus, alauda, coturnix,
Attagen atq; apodes, philomelaq;, passer, acanthis,

Pica

Pica loquax, aquilæq; leues, & garrula cornix,
Graculus & picus, cuculus, curruca, columba,
Gryphes hyperborei, phœnix ſimul ardea, cygnus,
Struthius ac falco, & cum porphyrione pygargus,
Aeriæque grues, longoq; ciconia roſtro:
Hinc fulica atque parix, vultur, ficedula, mergus,
Et criſtatus epops, ibisque infeſta colubris,
Noctuaq; & meropes, bubo funeſtus, & ortus,
Nycticorax, vlulæ, ſtrix, veſpertilio, coruus,
Quæque locis alio viuunt ſub ſole remotis,
Et peregrina tenent cognomina. Protinus illis
Quicquid in Alcinoi ſyluis, & Adonidis hortis
Creſcit, hamadryadum ſaltus, viridesq; napæas,
Et quas immenſo tellus producit in orbe,
Vallibus aut campis fluuijsq; & montibus altis,
Per varias ſpecies nectemus in ordine plantas.
Primaq; citr9 adeſt, mox cedr9 et innuba laurus,
Hinc acer & ficus, pinguesq; ſequuntur oliuæ,
Pampineæ vites, & amictæ vitibus vlmi,
Perſicus atque pinus, ſambucus, amygdalus, ornus,
Sacra Ioui quercus, frondoſaq; tegmine fagus,
Caſtaneæque ſimul coryli, patulæq; iuglandes,
Bdellia, lentiſcus, fructuq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ victoris præmia palmæ,

Populus & præcox cerasus, nodosaq́ cornus,
Et platani steriles, curuataq́ glandibus ilex,
Hinc abies, pinusq́ virens, labrusca, cupressus,
Esculus ac tedæ pingues, ferulæq́ minaces,
Molle siler, piceæ, malus, terebinthus: at inde
Taxus & amnicolæ salices, lentæq́ genistæ,
Mespilus & morus, larix, oleaster, arundo:
Mox hebenus, lotusq́ & spinis prunus acutis,
Et cum iuniperis cytisi, fatuæq́ mariscæ:
Hinc tiliæ molles, & fraxinus vtilis hastis,
Horrentesq́ rubi, simul & viburna, chamædrys,
Cum rusco sorbus, cum spino myrtus & alnus,
Perpetuoq́ virens buxus, tenuesq́ myricæ:
Milleq́ pomorum species, quibus optima tellus
Expromit varios ima radice sapores,
Cum nucleis resinam, & maturo semina fructu,
Cumq́ acinis baccas, glandesq́, vuasq́, nucesq́.
Hinc frutices simul & nitidæ cum floribus herbæ,
Balsama cum casia, thus, myrraq́ nardus, amomũ,
Acacia & moly, mox dira aconita sequuntur,
Narcissus, viola, & nimium rosa plena pudoris,
Caucalis, œnanthe, rododaphne & amaracus, iris,
Acorus, hyssopusq́, althæa, lauendula, caltha,
Fœniculumq́ anisumq́ chelidoniumq́ crocumq́

Rugosum

Rugoſum piper, & pallentis grana cumini,
Et cum lactucis caryophyla, zingiber: inde
Ozima chærephylumq́; immortalesq́; amaranthi,
Et ſatureia thymi referens thymbræq́; ſaporem,
Saluia, dictamnus, blittum, colocaſia, ſandyx,
Peucedanumq́; apiumq́; melanthia, petroſelinum,
Ambroſia, & baccæ ſemper frondentis acanthi,
Capparis & triſtes inulæ, corruda, ſinapis,
Artemidisq́; chamæpidiosq́; atque achrados herbæ,
Allia cum cepis, coriandra, papauer, anethum,
Corchorus in lachanis, carex, abſinthia, ſpelta,
Rutaq́; ſerpillumq́; & ſuaue rubens hyacinthus,
Silphion, andrachne, raphanus, naſturtia, caules,
Braßica cum rapis, cyperus, ſpinachia, porrum,
Piſa, fabæ, ciceres, reliquiq́; leguminis ordo,
Ordeaq́; & milium, far, chondrus, auena, ſiligo,
Infelix lolium, viciæ, triſtisq́; lupinus,
Triticeæ meſſes, & humi naſcentia fraga,
Cum fœnugræco ſtaphylinus, ariſtolochia:
Hinc eruca ſalax, ſcolymus, ſatyriq́; gemelli,
Marrubiũ, panicumq́; & hyoſcyamus, ſagapenum,
Lapſana, verbaſcum, plantago, anchuſa, ſimulq́;
Eſula cum betis, ſolanum, ſtychnus, oryza,
Lilia, mentaſtrumq́;, euphorbia, centaurea,

Abrotanum,seseli,mox & cynoglossa sequuntur,
Asphodelus,smilax,eryngion,enneaphyllon,
Pulegij,nepetæ simul & borraginis herba,
Bettonica & scandix,muscus cum rore marino,
Inde meliphyllon,panaces,scammonia,scilla,
Solsequiũ,graueolens cunila,ac verbena,pyrethrũ,
Hellenium,lupulus,buglossa,filix,adianthum,
Errantes hederæ,lapathus cum baccare,malua,
Menta,leonpodion,lentes,niueumq; ligustrum,
Cum rutilis ebuli baccis,melilotus,hibiscus,
Intybus atque atriplex,boletus,tubera,fungi,
Asparagi,pepones,bulbi,gelidusq; citrullus,
Et tenero cucumis,longoq; cucurbita collo,
Saxifraga,vriganum,mox glycyrriza,melones,
Granaq; pæoniæ,vacinia,costus,aizon,
Anthemis,& viscum quod non sua seminat arbos,
Ptisana,symphytonq;,cichorea,myriophyllon,
Clematis atq; aloe,ladanũ,hypericonq; foratum,
Hinc siser,helleborusq; duplex,& noxia succo
Galbana,lõchitis,mox camphora,titthymallusq;.
Mandragoræq; simul flores & mœsta cicuta,
Spinaq; cum rusco,paliurus,lappa,triphyllon,
Carduus ac tribulus,rhamnusq; vrtica,faselus,
Cum pentaphyllo saliunca,dracunculus:inde

Cannabis

Cannabis & spartũ, linumq́; anagyrus & eruum,
Iuncus cum scirpo, simul vlua, papyrus & alga,
Stirps, radix, folium, flores cum cortice, rami,
Spicaq́; cum siliquis, stipulæq́; & culmus, arista,
Sed quis cunctarum vires & nomina verbis
Explicet, aut poßit totidem discernere formas?
Cum plures herbæ quàm nomina: proinde relictis,
Naturæ rebus, magis explorata sequemur.
Atque magistratus dicemus & officiorum
Nomina, & artificum diuersas ordine sectas,
Archiduces, comites, celsum cum principe regem,
Induperatorem, chiliarchon, & inde tribunum,
Hinc subit inuicti miles cum cæsaris armis,
Satrapa, præfectus, gemino cum consule quæstor,
Mox proconsul, eques, vexilliferumq́; secuti
Cum ducibus, præco, legatus, scriba, satelles,
Aedilis, prætor, iudex, equitumq́; magister,
Interrex, censorq́; grauis, sanctusq́; senatus,
Patricioq́; simul cum dictatore decani.
Carnifici iunctus centurio, lictor & augur,
Pontificumq́; grauis fido cum præside cœtus.
Ianitor atque vigil, cumq́; æditųente sacerdos.
Sunt etiam variæ famosi nominis artes,
Quas quis vel casu, quel quas ratione secutas:

Hinc professorum venit longißimus ordo,
Grammaticus, rhetor, dialecticus, inde sopista,
Astrologus, geometra simul, iurisq; peritus,
Philosophus, medicus, post musicus atq; poeta,
Cumq; mathematico socius chirurgus, & acri
Physicus ingenio, vates, phonascus, aliptes,
Tibicen, historicus, phrygio, tractator arithmi,
Bibliopola simul sculptor, cocus, archimagirus,
Chalcographus, solers pictor, præsagus aruspex.
Inde propola venit pariter cum litis amante
Causidico, post hunc fidicen, vespillo, gusq;
Pannifices, fullo, tubicen, figulusq; sequuntur,
Institor, aurifices, mercator, pharmacopola,
Mox lapicida, faber, cytharœdus, pellio, textor,
Cumq; trapezitis, fusor, gemmarius: inde
Vinitor, herbarum legulus, factorq; papyri,
Athletæ, pugiles, & cum cursore probatus
Schœnobates, tonsor, chartarius & gladiator,
Quiq; simul statuas, vnguentaq;, cribraq;, sellas,
Carbonesq; solent & vitra parare, quibusq;
Bractea, marsupium, pariter cementa, sagittæ,
Plaustraq; carpentumq; dedisse vocabula constat.
Funificesq; simul sutor, coriarius: & mox
Oeconomus, lanius, pincernaq; & architriclinus.

Pistor,

Pistor, & hinc molitor, mensarius, & publicanus:
Tum gladiorum opifex, & notior hospite caupo,
Nauta simulq́; agilis remex, auriga vietor,
Agricola atque olitor, piscator, villicus, auceps.
Hinc durus messor, tornarius, histrio, sartor,
Mulio & ægonomus, venator, fossor, agaso,
Pastor & vpilo, mox bubsequa, mango, subulcus.
Inde gradus veniunt, & iuncti sanguine cœtus,
Agnati pariter cognatorumq́; propago,
Affinis, coniunx vxor, procus atque maritus,
Cum socero, sponsusq́; gener, socrusq́;, nurusq́;,
Sobrini, patruusq́; grauis, geminiq́; parentes
Cum genitrice pater, matertera, consobrini,
Germaniq́; simul fratres, grataq́; sorores:
Hinc patruelis adest, natiq́; simulq́; nepotes,
Mox & auus proauusq́; & auunculus atq; gemelli,
Fratria cum leuiro, iunctusq́; sororius: inde
Vitricus, atque audax sequitur cum glore nouerca.
Priuignus pariterq́; amita atq; amitinus: at vltra
Patronusq́; reusq́; cliens, testator & hæres,
Et cum legitimo paruus tutore pupillus.
Nunc simul ingenijs clarorum inuenta virorum
Instrumenta, operum varius quæ postulat vsus:
Et structurarum partes, luxusq́; tegentis

Corpus & eſcarum percurret nomina carmen.
Quanquã hæc de multis ſint pauca vocabula rebus:
Menſa, tripos, flabrum, catinus, ſcutella, caniſtrum,
Vrceus ac ſcyphus, mox amphora, cantarus, vrna,
Olla, lebes, cacabus, diſcus, ſartago, patella,
Arca, lagena, cadusq́; & cocta fidelia limo,
Libra, calix, modius, crater, lanx, quadra, ſalinũ,
Pocula cum calathis, guturnia, peluis, amußis,
Et cum piſtillo mortaria, follis, ahenum,
Fuſcina, marſupium, & firmis carcheſion anſis:
Inde veru, coclear, chytropus, mantile, paropſis,
Cupaq́; cum loculis, cyathi, pateræq́; capaces:
Mox infundibulum, culter, craticula, funda,
Mappa ſimulq́; abacus, lychnus, cũ forfice, cribrũ,
Atque Cytoriaca plenæ cum pyxide ciſtæ,
Teſſera cum talis, agilis pila, deinde fritillus.
Tibia, teſtudo, cytharæ, tuba, fiſtula, plectrum,
Dux laterna viæ, ſpeculum, candelabra, ſiſtrum,
Stragula, lodices, lectus, ſubſtrataq́; mollis
Culcitra, puluinar, cunabula, ſponda, ſcabellum,
Scrinia ceruical, iunctisq́; aulæa tapetis,
Circinus, ampullæ: mox dentiſcalpia, corbes,
Antlia, raſtelli, mulctrale, catena, batillum,
Fuſus, verticulumq́;, colus, glomus, annulus, orbis,

Filaq́;

Filaq́, pecten, acus, ſimul addita licia telæ,
Hinc dolabra, limæ, cum forcipe, malleus, incus,
Aſcia cum terebro, cuneus cum cote, ſecuris:
Tum runcina, ſcopæ, fabrilia ſcalpra, dolones,
Torcular, & prælum, ac dentatæ lamina ſerræ,
Sarcula, ventilabrũ, & triplici cum falce bidentes,
Carpentum, temo, currus, rota, vomis, aratrum,
Arbuteæ crates, & myſtica vannus Iachi,
Stiuaq́ cum radijs, buris, ligo, canthus & axis:
Hinc ſaccus, dolium, contextaq́ fiſcina virga.
Gauſape, mox reſtis, pluteus, lectica, cylindrus,
Tribulaq́, traheæq́, & iniquo pondere raſtri,
Sella quoque & phaleræ, ſtrigiles, furcæq́ bicornes,
Calcar cum ſtimulis, & ephippia, frena, capiſtrum.
Retia, muſcipulæq́, amites, pedicæ, atque matellæ,
Verriculumq́, auidisq́ voratus piſcibus hamus,
Haſtaq́ cum clipeo, gladius, vagina, bipennis,
Calua, ſimulq́ arcus, & plena pharetra ſagittis,
Pugio, bombardæ, catapulta, baliſta, flagellum,
Mantica, malluuiũ, trochus atq́ nouacula, parma.
His quoque diuerſæ ſuccedunt ordine partes,
Aedibus in cunctis quæ plusúe minusú ſtruuntur:
Porticus, aula, domus: pauimentum, limina, poſtes,
Oſtia, veſtibulum, & bifores cum cardine valuæ.

Atria, triclinium, puteus, cœnacula, scamnum,
Cum locuplete penu stabulum, vinaria, cellæ,
Hinc hypocausta, bases, cameræ, celsæq; columnæ,
Iunctaq; cum caueis apotheca, cubilia, fornix,
Carcer, & effosso, deducta cloaca canali:
Inde peristylium, testudo, gynæcion, antes,
Cum fundamento paries, laquearia, portæ,
Ianua, & interior postica, fenestra, lacunar,
Pessulus atque seræ, clauesq;, repagula, vectes,
Pergula, scala, gradus, podium, præsepe, caminus,
Moxq; culina, focus, fornax, fumaria, furnus,
Hortus & impluuium, granaria, balnea, turres,
Area, protectum simul & subgrundia, culmen,
Scãdula cũ trabibus, tegulæq; & tignus, & imbrex,
Horrea, cancelli, & summi fastigia tecti.
Sunt etiam nauis partes, & multa supellex,
Malus, & antennæ tranuersis cornibus, vnde
Carbasa dependent, remi, crassiq; rudentes,
Transtrorum series, pariterq; harpago, carina,
Ancora cum rostro proræ, fixusq; repandis
Puppibus & certo rectus moderamine clauus.
Indumenta simul uario confecta labore,
Pellibus & pannis, de bombyce, vellere, lino:
Purpura, pelliciumq;, chlamys, toga, penula, sindon,
Pallia,

Pallia, diplois, strophium, multicia, peplum,
Hinc tunicis manicæ sunt, & redimicula mitris:
Byssus ad hæc, & cum lato sudaria clauo,
Infulaq́ue, & regale decus diadema sequuntur,
Bullaq́ue & interulæ, stola, flammea, vitta, lacerna,
Cingulus & caligæ, braccæ, prætexta, tiaræ,
Baltheus ac thorax, galeæ mox fibula, cestus,
Fascia, ciliciumq́ue & prodigiosa cuculla,
Fimbria, reticulum, chirotheca, monilia, pallæ,
Sandalium, torques, tremulæq́ue in vertice cristæ,
Supparus atque sagum, loricaq́ue, limbus, abolla,
Centones, trabeæ, cum cyclade, læna, calyptra,
Palludamentum, femoralia, bardocucullus,
Calceus, atque ocreæ, conus, pileusq́ue, galerus,
Cum soleis, crepidæ, socci, celsiq́ue coturni.
Sunt etiam omnigenum delectamenta ciborum,
Siue ea dura fames reperit, siue ipsa voluptas:
Panis & intritum, simul & bellaria, pultes,
Assaq́ue cum frixa atque elixa carne, medulla,
Condimenta salis, mox & prædulcia mella,
Saccaron, offa, garum, tucceta, tomacla, polenta
Cum pulpamento, scriblita, botellus, & ouum,
Artocreæq́ue, fauusq́ue recens, obsonia, manna,
Pappaq́ue, farcimen, petaso, placenta, butyrum,

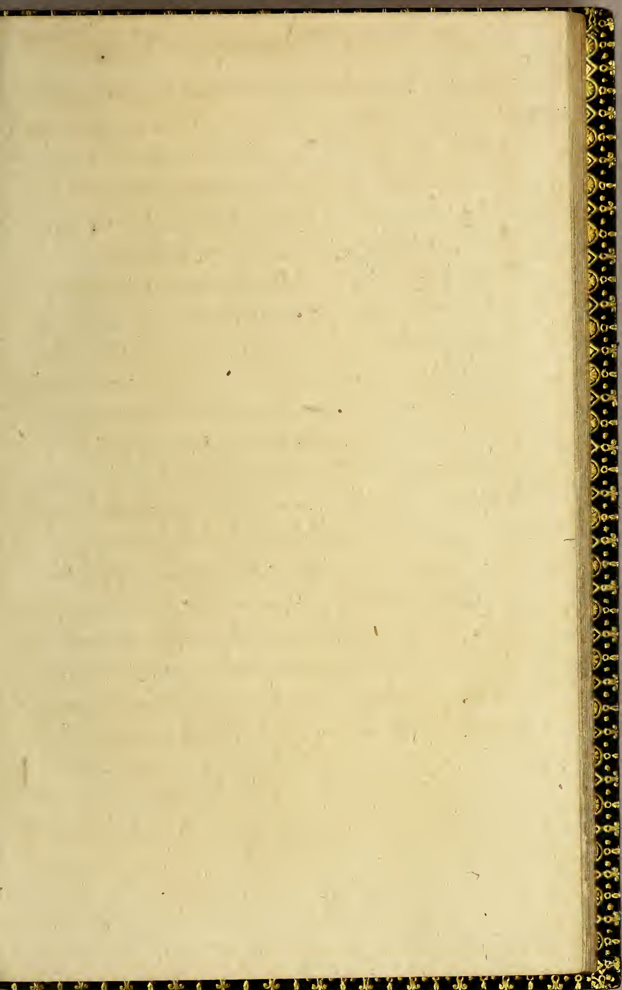
Durati sale terga suis, cum sumine, perna,
Caseus, ißicium, succida, deinde minutal,
Castaneæq́ꝫ, nucesq́ꝫ, & suaue rubentia mala.
Hisq́ꝫ epulis grati miscentur sæpe liquores,
Hydromel, & mulsum, ceruisia, nectar, acetum,
Potus aquæ, zythum, cum succo pinguis oliui,
Cumq́ꝫ mero vinum dilutum, ac defruta, mustum,
Hinc muriæ latices, & optimi copia lactis,
Vile serum, vappæq́ꝫ stupor, siceræq́ꝫ sapores.
Verum hæ humanæ diuis concessa saluti,
Morborum ingenti contra pensantur aceruo:
Quos tandem pariunt vitiati in corpore primum
Quatuor humores, cholera & cũ sanguine plegma
Atque meclancholia: & rerum peruersus abusus:
Nanque aer, cibus & potus, motusq́ꝫ quiesq́ꝫ,
Somnus & excubiæ, replendiq́ꝫ insuper ordo,
Affectusq́ꝫ animi, multum dominantur vtranque
In partem, & prauo generant moderamine morbos:
Qui partem chronici, partim acuti.
Hinc tußis, spasmus, tetanus, dyspnœa, catarrus,
Vulua, singultusq́ꝫ, & cum raucedine rheuma,
Strumaq́ꝫ cum gibbo, sycosis, verruca, cicatrix,
Vomica, lichenes, varix, glaucoma, parotis,
Et cum furfuribus, cumq́ꝫ intertrigine scyrrus,

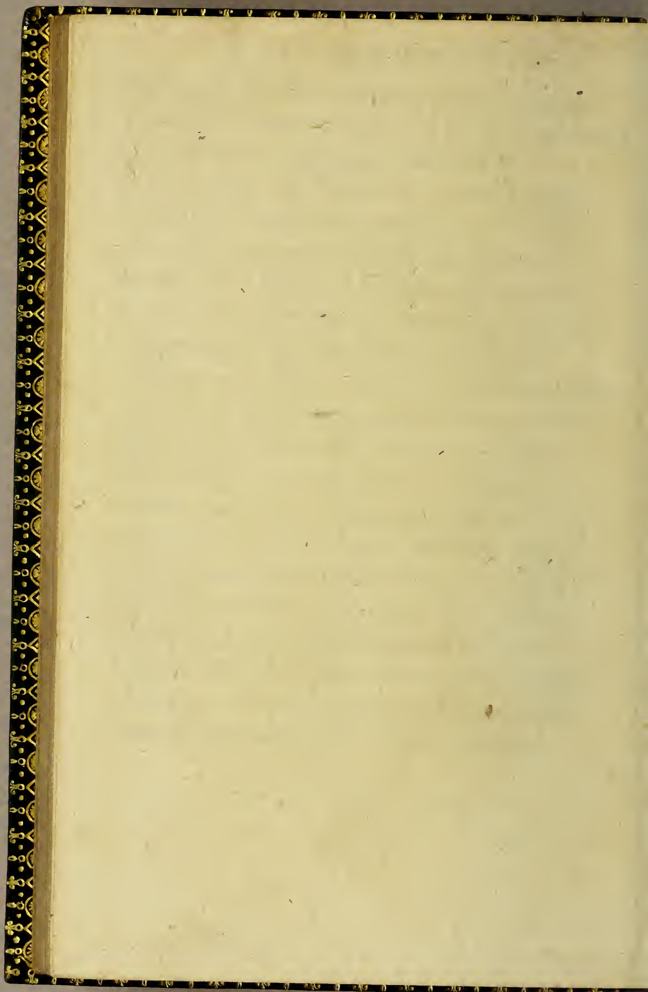
Lentigo

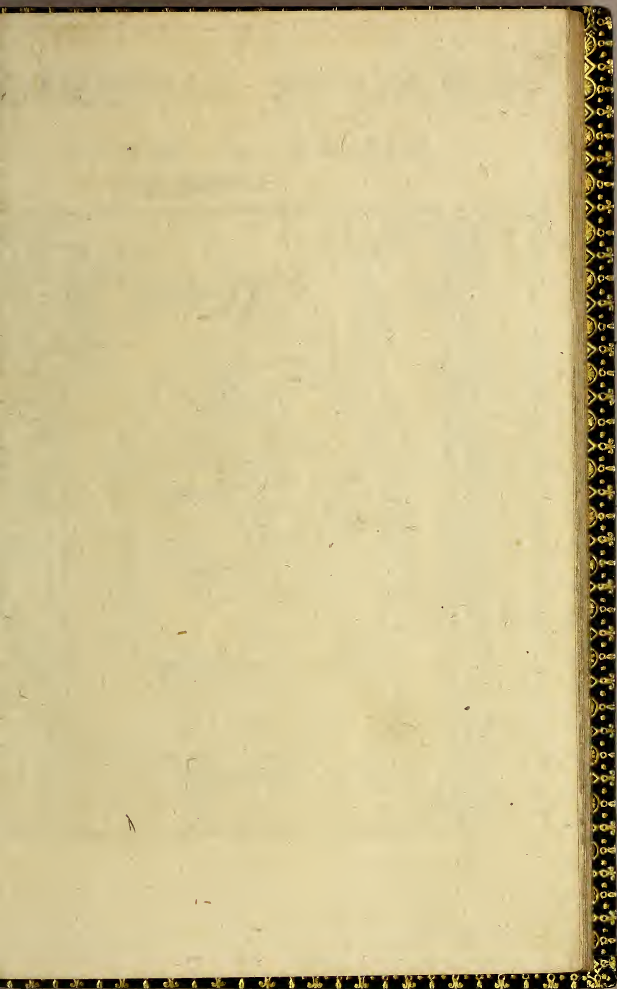
Lentigo ac ſcabies, & cum porrigine, pſora,
Phthiriaſisq́ʒ ſcatens, furunculus, inq́ʒ petigo,
Et quæ vicini corpus contagia lædunt,
Mydriaſisq́ʒ ſimul madaroſis, opiſthotonosq́ʒ,
Polypus & graueolens ozæna, grauisq́ʒ coryza:
Hinc & alopeciam ſequitur, cephalæa, veternus,
Leucoma, ægilops, ophthalmia, brãchus & aphtha,
Trichiaſis, vitiligo, ſimulq́ʒ ſcotoma, ſynanche,
Et tactu mentagra nocens, epinyctis & alphos,
Phthiſis, eryſipelas, anorexia, ſyncope & aſthma:
Moxq́ʒ paronychiæ morbo ſubit algos odonton,
Hemicræna grauis, manuum nodoſa chiragra,
Lepra, elephantiaſis, cancer, gangræna, parulis,
Hernia, prurigo, rhagades, tumidæq́ʒ mariſcæ:
Inde gonorrææ labes, ſtranguria, & horror,
Iſchias, arthritis, phagedæna, podagra, maraſmus:
Tum dyſenteriæ fluxus, & tormina ventris,
Cumq́ʒ diarræa, lienteria, atque tenaſmus,
Icterus, aſcites, ſimul hæmorrois, & hydrops,
Bulimus, & languens dyſpepſia, calculus, ichor,
Colica, lithiaſis, dyſuriæ, mox diabetes,
Cumq́ʒ priapiſmo, bubon obſcœnus: at inde
Cœliacus morbus, pleuritis, & enterocele,
Cardiacusq́ʒ dolor, tonſilla, nephritis & anthrax,

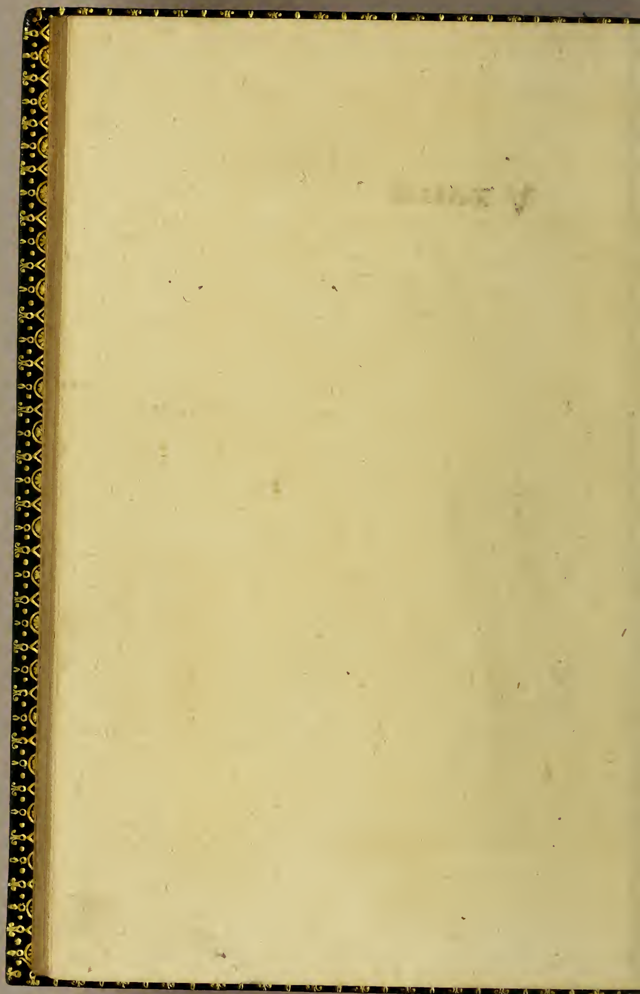
Incubus, hydrophobus, raptæq; epilepsia mentis,
Quem morbũ herculeũ dicunt, sacrumq; caducumq;
Infaustum inter suffragia commitialem,
Nec paralysis abest, pariterq; epidemica pestis,
Ecstasis, & maniæ furor, atq; insana phrenitis.
Ileos, abscessusq; graues, apoplexia morbus
Sonticus: hinc herpes, & condyloma sequuntur,
Exanthema, simulq; oscedo, cachexia, phlegmon,
Pulmonis spenisq; labor, cephalalgia: febres,
Hectica cum putrida, tritæa, & ephemera, causon,
Quartana atque aliæ, quarum discrimina nouit,
Qui solus mundi cunctas speculatur abyssos,
At nos chiliadas rerum numerare parati,
Vocibus in medio priuamur: nec tamen ista
Nomina cum proprijs pigeat perdiscere rebus.
Cætera quæ restant, nec sunt numerata sub istis
Versibus, explebunt doctorum scripta virorum,
Nos quoque difficili functi mea musa labore,
Cum perculsa graui premerentur pectora fluctu,
Arma inter media, & rabiosam dæmonis iram:
Carmina nunc alios potius cantare sinamus.

FINIS.





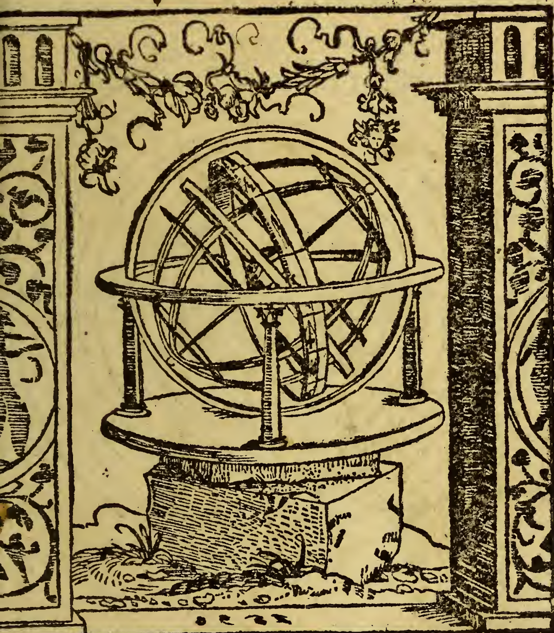




CIRCVLI SPHAERAE

CVM V. ZONIS.

V ZONIS.



a

ORDO PLANETARVM
CVM ASPECTIBVS.



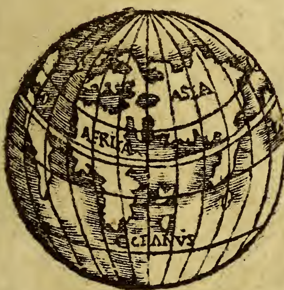
REGIONES ET NOMINA VENTORVM.

SEPTENTRIO.

Θρασκίας	Ἀπαρκτίας	Βορέας
Circius	Septētrionarius	Aquilo
	Nord.	

Ἀργέστης		Καικίας
Caurus		Hellespōtius
Ζέφυρος		Ἀπηλιώτης
Fauonius		Subsolanus
Vuest.		Ost.
Λίψ		Εὖρος
Africus		Vulturnus

OCCIDENS.



ORIENS.

Λιβόνοτος	Νότος	Εὐρόνοτος
	Auster.	
	Sud.	

MERIDIES.


VNIVERSALIS
Climatum
SEPTE
OCCIDENS
Tropicus
EVROPA
AFRICA
Getulia
Aethiopia
America
Siria
Aegyp
Nili
Tropicus
Mons lunae
MER
300
350
360
30
60
90
TIGVRI. PE


COSMOGRAPHIA
Gradus Latitudinis
70 60 50 40 30 20 10
90
80
SERICA
ASIA
INDIA
Aria
India
OCEANVS
Capricorni
30
150 180 210 240
Longitudinis
M.D.XLVI.


OCEANVS
Nerium
GALLICIA
Compostella
Minius fl.
Burgos
PORTVGALLIA
Durius fl.
Salmantica
LVSITANIA
Emerita
Pax iulia
Sacrum prom.
Anas fl.
Corduba
Ilipula magna
Baetis fl.
BAETICA
GRANATA
Gades
Carteia
Fretum
Herculeum
Abyla prom.

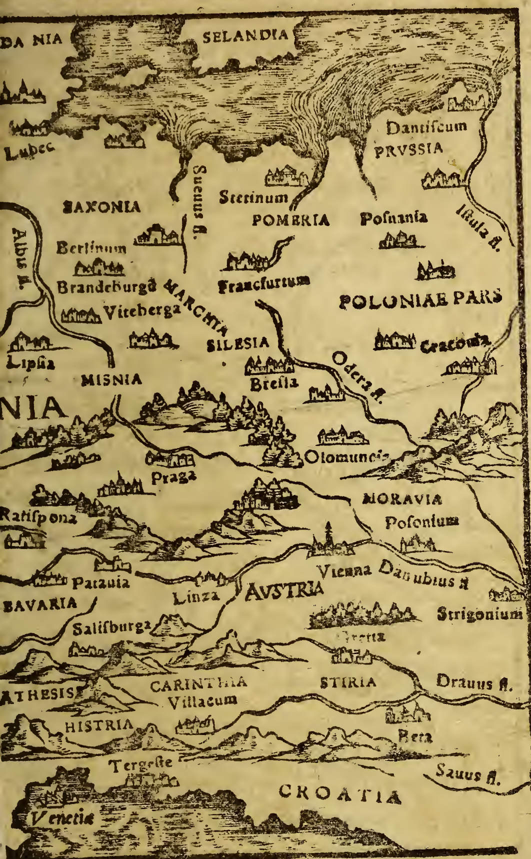

CANTABRICVS
Burdegala
Tolosa
AVARRA
Pompeiopolis
Iberus fl.
Pyrenea
montes
TARRACONENSIS
Gerunda
Cæsaraugusta
Tarraco
Maior
IA
Valentia
Ebusus
Scombraria pro.
Ophiusa
noua
IBERICVM

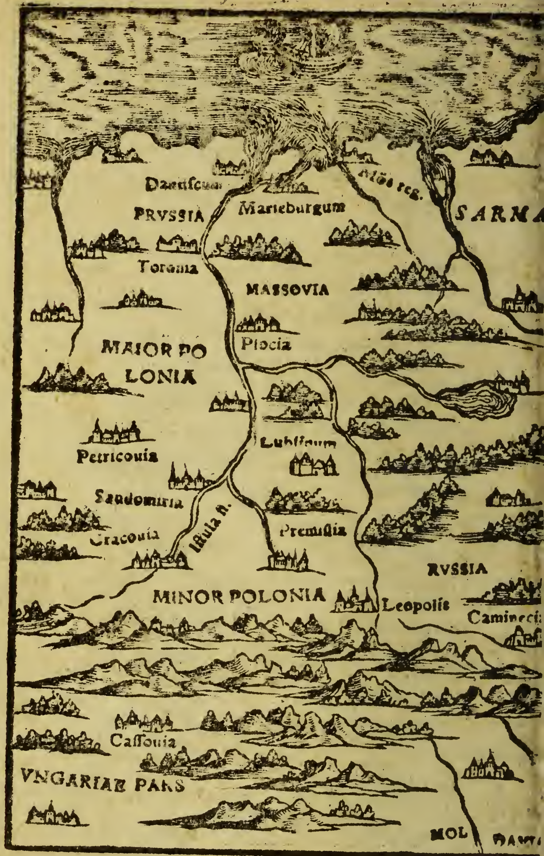

ANGLIAE PARS
Londinum
Rotomagus
Sequana fl.
NORMANDIA
Gobeum prom.
FRANCIA
BRITANNIA
CELTICA
Lutecia
Andes
Turonia
Genebum
BVRBONIA
Auaricum
AVERNIA
Burdegala
Garumna fl.
AQVITANIA
Tolosa
GASCONIA
NARBONEN
Pyrenei mōt.
Narbona
HISPANIAE PARS


HOLANDIA
Antuerpia
Gandauum
BRABANTIA
FLANDRIA
Louanium
Rhenus fl.
Amasius flu.
FRISIA
VESTFALIA
Visurgis fl.
Colonia
HESSIA
Francfurtum
Treueris
FRANCONIA
BELGICA
LOTARINGIA
Maguntia
CAMPANIA
Herbipolis
Argentina
GERMANIAE PARS
Basilea
BVRGVNDIA
Tigurum
Vlma
Constantia
HELVETIA
RHETIA
Geneua
SABAVDIA
Lugdunum
Verona
DELPHINATVS
Mediolanum
Auinion
Padus fl.
LVMBARDIA
Genua
PROVINCIA
Masilia
MARE
LIGVSTICVM



GERMANICVS
HOLANDIA
Hamburga
Traiecti
Embde
Bremis
Luneburga
VESTFALIA
FRISIA
Brunsuiga
Antverpia
Castilia
Visurgis
BRABANTIA
Gelria
Aquisgranum
HESSIA
TVRINGIA
Francfurtum
Mosa fl.
Mosella fl.
GERMA
Treueris
Spira
Herbipolis
LOTARINGIA
FRANCONIA
Nortnberga
Tullium
Tubinga
Ingolstadium
Vlma
Basilea
Rhenus fl.
Augusta
Monachu
Lycus fl.
Berna
HELVETIA
Oenipons
SABAVDIA
Tridentum
Brixia
LVMBARDIA
Padua
Mediolanum


DA NIA
SELANDIA
Lubec
Dantifcum
PRVSSIA
Sueus fl.
Stetinum
SAXONIA
POMERIA
Pofnania
Ifsula fl.
Albus fl.
Berlinum
Brandeburgū
MARCHIA
Francfurtum
POLONIAE PARS
Viteberga
SILESIA
Lipfia
Cracouia
MISNIA
Brefla
Odera fl.
NIA
Praga
MORAVIA
Ratifpona
Pofonium
Vienna
Danubius fl.
Patauia
Linza
AVSTRIA
BAVARIA
Strigonium
Salifburga
ATHESIS
CARINTHIA
STIRIA
Drauus fl.
Villacum
HISTRIA
Beta
Tergefte
Sauus fl.
CROATIA
Venetia


Dantiscum
PRVSSIA
Marieburgum
SARMA
Torunia
MASSOVIA
MAIOR PO
LONIA
Plocia
Lublinum
Petricouia
Sandomiria
Cracouia
Premislia
RVSSIA
MINOR POLONIA
Leopolis
Camineci
Caffouia
VNGARIAE PARS
MOL


Riga
Marieburgum
TARTARIA
AGATHYRSI
Tanais fl.
PLESCOVIA
LITHVANIA
MOSCOVIA
Smolensko
SCYTHIA
Kiouia
BASTERNAE
Borysthenes fl.
MAEOTIS
PODOLIA
TAVRICA CHERSONESVS
Nester fl.
PONTVS EVXINVS
GETAE


Leopolis
Barsfa
Caffouia
Ri.dom.
Carpatus m.
Cremnicia
Bistricia
TRANSYLVA
Posonium
Agria
Vacia
VNGARIA
Debricia
Strigonium
Buda
Varadi
Colocia
Ticia fl.
Alba regalis
Segedinum
DACIA
Quinque ecclesiæ
Drauus fl.
Peta
Bellogradum
RASCIA
Sauus fl.
BOSNA
Orbelus m.
Scardona
Scardus mons
BISALTIA
DALMATIA
MARE
Ragusium
MYGD
NIA
Haliacmon fl.
MACE
ADRIATICVM
Dyrrachium
PAEONIA



Caminecia
PODOLIA
Boristhenes fl.
Pruth fl.
Neder fl.
MOLDAVIA
Fellinum
Corena
Brayle
PONTVS
Tergouistia
Alutas fl.
VALACHIA
BVLGARIA
Rufsi
Varna
Danubius fl
Nicopolis
Adrianopolis
Athira fl.
THRA CIA
Hæmus
Nessus fl.
Hebrus fl.
Selimbria
Aenos
PROPONTIS
Abdera
Callip
Imbrus
Philippi
Strymon fl.
Tene dus
Lemnus
Apollonia
Axius fl.
Ligeris
MARE AEGAEVM



Dyrrachium
Haliacmon fl.
Berrœa
EMATHIA
MACED
ADRIAS
Apollonia
ALBANIA
Aulon
Elyma
Acroceraunia
Hypata
Pindus
DORIS
EPIRVS
Buthrotum
Acheron fl.
ACARNANIA
Ambracia
AETHOLIA
Calydon
Naupactus
Corcyr
Cephalenia
Echinades
ACHAIA
Ithaca
Patræ
Zacynthus
Elis
Pisæ
Alpheus fl.
Strophades
Pylus
Trœzen
Methone
Corone
MARE IONI
Acritas prom.


Theſſalonica
Pedarethos
Thermaicus ſinus
Pella
Sciathos
Scopelos
MAGNESIA
ONIA
Iolcos
MARE AEGAEVM
Lariſſa
THESSALIA
Pelaſgicus ſinus
Scyros
Sperchius fl.
Ceneum p.
CHAIA
Opus
Thebæ
EVBOEA
Iſmenus fl.
BOEOTIA
PHOCIS
Aulis
Megara
Chalcis
Athenæ
Iliſſus
Eleuſis
Sunium pro
Aegina
Corinthus
Salamis
Andros
ycion
Aſopus
Epidaurus
Argos
ARCADIA
cenæ
Inachus
Mantinea
LACONICA
Sparta
PELOPON
Malea pro.
MARE CRETICVM
Githium
Tenarū pr.
Cythera
CRETAE PARS

c



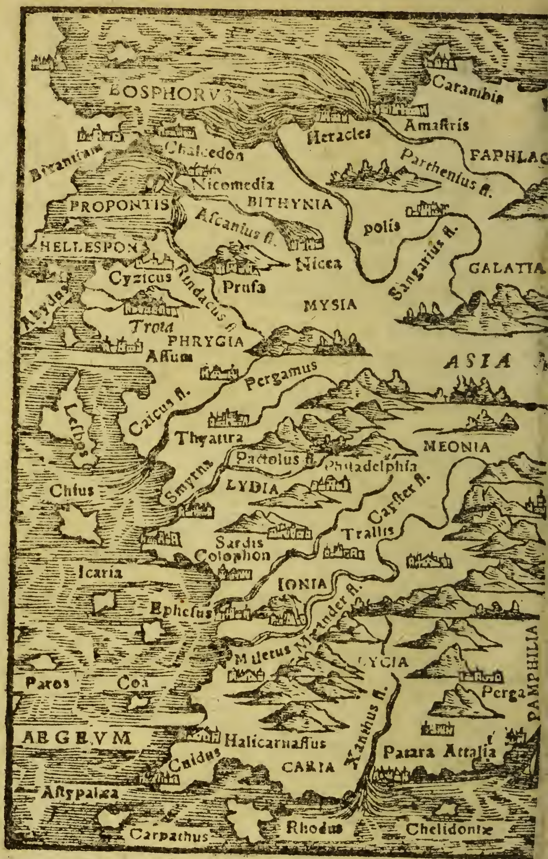
Alpes
HISTRIA
Pola
VENETI
Tridentũ
Patauiũ
MARE
Bergo
Mediolanum
Mantua
INSVBRES
Ticinum
Rauenna
Ariminum
Ferraria
Bononia
VMBRI
Padus
Parma
Placentia
Mutina
Apenninus m.
Dertona
LIGVRES
Florentia
Perusia
Spoletum
TVSCI
Genua
Pisa
Sena
LATINI
Tibris fl.
LIGVSTICVM
Aleria
CORSICA
SARDOVM
SARDINIA


ILLYRIA
Ragusium
ALBANIA
DRIATICVM
Valona
Garganus mons
Hidruntum
PICENI
Sulmo
APVLI
CALABRI
Aquila
PELIGNI
Venusia
SABINI
SAMNITES
Aquinum
Vulturnus
IRPINI
tum
Capua
Neapolis
Salernum
Pæstum
Croton
Lacinium
CAM
PANI
Petilia
LVCANI
BRVTII
Strongyle
Rhegium
Leucopetra
Lipara
Vulcania
Messana
TYRRHENVM
SICVLVM
SICILIA
Siracusæ
Panormus

C 2


CYPRVS
Laodicæa
CASIOTIS
Tripolis
Berytus
PHOENICIA
Sidon
NEPHTALIM
MARE SYRIACVM
Tyrus
ASER
Cæſarea Philippi
Ptolemais
ZABVLON
Carmelus
Cæſaria Straton
MANASSE
GALILAEA
ISACHAR
Capernaum
DECAPOLIS
Genaſar
EPHRAIM
Ioppe
Tiberias
Samaria
Lydda
BENIAMIN
Hieruſalem
Iericho
RVBEN
Accaron
DAN
IVDAEA
Azotus
Iordanis
Aſphaltites
Eſbon
Gaza
IVDA
Hebron
IDVMAEA
MOABITAE
Siceleg
Berſeba
Sina
SIMEON
Sirbonis p.
Petra
ARABIA PETREA


Hierapolis
Europus
Nisibis
SYRIA
Carræ
Apamea
Euphrates fl.
MESOPOTAMIA
Libanus mons
Palmyra
Resapha
Ninus
Damascus
Ctesiphon
COELESYRIA
MANASSE
TRACHONITIS
Chrisoroas fl.
Babylon
Aurana
Gadara
GAD
cythopolis
AMMONITAE
Orchoa
CHALDAEA
ARABIA DESERTA
SIN. PER
SICVS


BOSPHORVS
Carambis
Amastris
Heracles
PAPHLAG
Byzantium
Chalcedon
Parthenius fl.
Nicomedia
BITHYNIA
PROPONTIS
Ascanius fl.
polis
HELLESPON
Sangarius fl.
Nicea
GALATIA
Cyzicus
Rindacus fl.
Prusa
Abydus
MYSIA
Troia
PHRYGIA
Assum
ASIA
Pergamus
Caicus fl.
Lesbos
Thyatira
MEONIA
Pactolus fl.
Philadelphia
Smyrna
LYDIA
Chius
Caster fl.
Trallis
Sardis
Colophon
Icaria
IONIA
Meander fl.
Ephesus
Miletus
LYCIA
Paros
Coa
Perga
PAMPHILIA
Xanthus fl.
AEGEVM
Halicarnassus
Patara
Attalia
Cnidus
CARIA
Astypalæa
Carpathus
Rhodus
Chelidoniæ


PONTVS EVXINVS
Trapezus
Amiſſus
Themiſcyra
Ceraſus
Thermodon
LEVCOSYRI
Amaſia
Sebaſtopolis
CAPPADOCIA
Iris fl.
Didymus
MINOR
Euphrates fl.
Melitena
Antiochia
LYCAONIA
Liſtra
Iconium
Derba
ARMENIA MINOR
Cydnus fl.
rus mons
Eurimedon fl.
CILICIA
Tharſus
Samoſata
Corycus
Soloe
Iſſus
Amanus m.
SINVS ISSICVS
Seleucia
CYPRVS


HIPPOPHAGI
Hyperborei m
TARTARIA
IAXAMATAE
SARMA TIA
SINDONES
GALACTOPHAG
Caucasus m.
CORAXI
CIMERII
Dioscurias
ALBANIA
COLCHIS
PONTVS
IBERIA
Cyrus fl
MARE CASPIVM
Trapezus
Artaxaca
ARMENIA
MEDIA
Tignacerta
MARGIANA
HIRCANIA
ASIA MIN.
Samosata
Edessa
Ecbatana
Nisibis
ASSIRIA
MESOPOTAMIA
Arsacia
Hecatom pylos
SYRIA
PARTHIA
Tigris
Babilon
Persepolis
CHALDAEA
IVDAEA
Susa
PERSIA
CARMANIA
DRAN
SINVS PERSICVS
CHELONOPHAGI
Mecha
ARABIA FELIX
Saba
OCEANVS INDICVS


ANTROPOPHAGI
CYTHIA
ſmaus
mons
Iaxartes fl.
ASIA
ACTRIANA
SACHA REGIO
SOGDIANA
PAROPA
NISVS
Buce
phala
GYMNOSO
PHISTAE
Emodii
montes
Ganges fluuius
ARACHOSIA
CASPIRIA
Palimbotra
ANA
Indus fluuius
DROSIA
INDIA
BRACMANES
TAPROBANA



Calpe
Fretum
Herculeum
MARE
Tingi
Cartenna
Icosium
MAVRI TANIA
NVMIDIA
Cotops
Vtica
Carthago
Cirta
Atlas maior
AFRICA
GETVLIA
NIGRITAE
Niger fl.
LYBIA INTERIO
HESPERI AETIOPES
Circulus Aequinoctial
ICHTHYOPHAGI
AGIZIMBA
OCEANVS


MEDITERRANEVM
YBICVM
Parætonium
PHARIVM
IVDAEA
Syrtis
Peluſium
Cyrene
Alexandria
Mareotis
Sirbonis
Tanis
Phileni
MARMARICA
Memphis
Babylō
Cynopolis
Heliopolis
AmmonOaſſis
ARABIA
AEGYPTVS
Saba
Hermopolis
Tentyra
Dioſpolis
Syene
GARAMANTES
Elephantina
TROGLODYTAE
MEROE
AFRICA
AETHIOPIA
Nilus fl.
LEPHANTOPHAGI
BLEMIAE
ANTROPOPHAGI
Montes Lunæ


BRVTII
Strongyle
Rhegium
Pelorum
Lipara
Vulcania
Aethna
Leontium
Catana
Megara
Vtica
SICILIA
Panormus
Hybla
Siracusa
Drepanum
Agrigentum
Melite
Lilybæum promont.
MARE MEDITERRANEVM

